

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta Právnická

Diplomová práce

Dějiny notářství na Strakonicku v letech 1851-1938

Jan Herman

Plzeň 2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan HERMAN**
Osobní číslo: **R13M0058P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Dějiny notářství na Strakonicku v letech 1851-1938**
Zadávající katedra: **Katedra právních dějin**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Notářství v letech 1851 až 1938
3. Vývoj notářství na Strakonicku v letech 1851 - 1938
4. Biogram notáře na Strakonicku
5. Vybrané osobnosti notářů
6. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce: **min. 50 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

BALÍK, Stanislav. Dějiny notářství v českých zemích. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0.

BRÁZDA, Jiří, Richard BÉBR a Pavel ŠIMEK. Notářství - jeho vývoj, organizace a pravomoc: srovnávací studie. Praha: Academia, 1976.

NAVRÁTIL, Michal. Almanach českých právníků. Praha, 1904.

SCHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN. Historie notářství v dokumentech. Ostrava: Key Publishing ve spolupráci s The European Society for History of Law, 2012. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-87475-23-2.

SCHELLEOVÁ, Ilona a Karel SCHELLE. Právní úprava notářství: (historie a současnost). Brno: Masarykova univerzita, 1995. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-1157-2.

ŠEDIVA, Václav. Notářství dle práva rakouského se stručnými dějinami notářství vůbec. Turnov: Sluka & Jiránek, 1895

AD Notam

Právník

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.**

Katedra právních dějin

Datum zadání diplomové práce: **8. února 2017**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2018**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

V Plzni dne 27. září 2017

Prof. JUDr. PhDr. Karolina Adamová, DSc.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji tímto, že jsem tuto diplomovou práci na téma: Dějiny notářství na Strakonicku v letech 1851-1938 zpracoval samostatně pouze s využitím pramenů v práci uvedených

Plzeň červen 2018

Jan Herman

Poděkování

Tímto bych velice rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce JUDr. PhDr. Stanislavu Balíkovi Ph.D. za jeho odborné vedení a pomoc při zpracování této práce. Dále bych chtěl poděkovat zaměstnancům státního okresního archivu ve Strakoniciích a Rokycanech za vyhledání a poskytnutí dobových materiálů a historikovi a řediteli muzea ve Volyni panu Karlu Skalickému, který mi doporučil vhodné materiály k prostudování a poskytl mi důležité osobní informace a také panu Martinu Kubíkovi, pravnukovi notáře Jaroslava Čermáka, který se mnou podělil o cenné osobní informace ze života svého praděda.

Obsah:

1. Úvod.....	6
2. Notářství v letech 1851 až 1938.....	8
2.1. Stručný nástin historie notářství do roku 1850.....	8
2.2. Notářství v období 1850 – 1871.....	10
2.3. Notářství v období 1871 – 1918.....	20
2.4. Notářství v období 1918 – 1938.....	29
3. Vývoj notářství na Strakonicku v letech 1851 – 1938.....	34
3.1. Historie města Strakonice.....	34
3.2. Vývoj správy a soudní organizace v jižních Čechách.....	44
3.3. Notářské okrsky.....	47
4. Biogram notáře na Strakonicku.....	50
5. Vybrané osobnosti notářů.....	56
6. Závěr	65
Resumé.....	68
Seznam použité literatury a pramenů.....	69
Seznam příloh.....	72
Přílohy.....	73

Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem zvolil „*Dějiny notářství na Strakonicku v letech 1851-1938*“, jelikož mě osobně zaujal institut notářství, který je ve své podstatě velice zajímavý a také prošel dlouhým a někdy i velice složitým historickým vývojem, který započal již ve starověkém Římě. V průběhu doby vlivem mnoha faktorů neměl tzv. na různých ustláno a několikrát dokonce hrozilo jeho úplné zaniknutí. Můj názor, který jsem i během studia na právnické fakultě získal je, že platné právo nelze aplikovat bez znalosti minulosti a historických aspektů, a proto myslím, že je důležité znát fakta, které nynějšímu právu předcházela. Místní určení tématu jsem záměrně situoval na oblast Strakonicka, protože Strakonice jsou mé rodné město a myslím, že jsem i díky tomu dokázal lépe vhlédnout do místních historických faktů a využít své znalosti o době minulé.

Cílem mé práce je ucelené podání o historickém vývoji notářství na Strakonicku.

Chtěl jsem připomenout historii a svým způsobem i vzdát hold významných osobnostem, kterými zdejší notáři bezesporu byli, ale bohužel se na něj trochu zapomnělo, ačkoliv si zaslouhují větší uznání, protože svou prací pozitivně ovlivňovali mnoho lidí.

Diplomová práce je rozdělena na úvodní část, poté následují čtyři kapitoly, které se dělí na další podkapitoly a závěr.

První kapitolou je krátký úvod do vybraného tématu.

Druhá kapitola této práce začíná stručným náhledem vývoje před rokem 1850 a poté se už věnuje historickému vývoji notářství v českých zemích v letech 1851 až 1938. Rozděluje jednotlivá období vývoje notářství, popisuje nejdůležitější změny a platné notářské řády. V první podkapitole je stručně nastíněn vznik notariátu a jeho rozvoj do roku 1850. Druhá podkapitola se věnuje historickému vývoji od roku 1851 do roku 1871 a připomíná nejdůležitější právní úpravy, které notářství ovlivnili. Třetí podkapitola se zabývá vývojem notářství v období od roku 1871 do roku 1918 a popisuje nově přijatý notářský řád. Čtvrtá část popisuje období od roku 1918 do roku 1938

Třetí kapitola se zaměřuje na vývoj notářství na Strakonicku. Je zde vylíčena historie města Strakonice, protože pokládám za důležité připomenout historické

milníky ve vývoji a případné společenské souvislosti. Další část této kapitoly se zabývá územním vývojem správy a také soudní organizace na jihu Čech. Třetí část obsahuje jednotlivé notářské okrsky a konkrétně vyjmenované notáře, kteří ve zmíněných úřadech v letech 1850 až 1938 působili.

Čtvrtá kapitola se zabývá biogramem typického notáře působícího ve zdejší regionu. Popisuje nejčastější úkony, připomíná společenský život místních notářů a prezentuje vybrané smluvní dokumenty, které zdejší notáři během své praxe sepsali. Notářské spisy jsou záměrně vybrány z různých časových období a od rozdílných notářů.

Pátá kapitola této práce se zaměřuje na nejdůležitější osobnosti notářů, kteří působili ve Strakonících a Volyni a zabývá se jejich životem a dalšími činnostmi, kterým se mimo notářskou praxi věnovali.

Poslední kapitolou je závěr, kde se nachází shrnutí zkoumaného tématu a zhodnocení vypátraných informací.

2. Notářství v letech 1851 až 1938

2.1 Stručný nástin historie notářství do roku 1850

První zmínky o instituci notářství lze najít už ve starověkém Římě, kde se mezi místními písaři, objevuje i písař zvaný „*tabellio*“, který sepisoval listiny pro jiné osoby. Nejčastěji to byly listiny o právních úkonech. Tito písaři byli pod dozorem městského prefekta, a pokud porušili předpisy, mohl je živnosti zbavit.¹ Přesněji poté definoval tabelliány Ulpianus. Měli předepsány způsob sepisování listin a také jak mají listinu sepsat za přítomnosti účastníků a svědků.²

Po rozpadu Římské říše, pokračoval vývoj notářství na italském území, kde na italských univerzitách došlo i vlivem glosátorů a postglosátorů k rozvinutí veřejného notariátu.³ Nejvýznamnější byla univerzita v Bologni, kde bylo možné získat samostatný titul „doktor notářského umění“ Na italských školách se začali notáři sdružovat do předchůdců dnešních komor tzv. kolegií, která „*řídila práci notářů, vykonávala nad nimi disciplinární pravomoc, prováděla zkoušky znalosti notářů, určovala formu listiny, její náležitosti, manipulace s ní a její úschovu*“.⁴ Italské notářství se stalo inspirací a vzorem pro mnoho evropských států.

V českých zemích se počátky existence veřejného notářství díky recepci římského práva a dobrým stykům s Itálií, objevují poprvé v období vlády Přemysla Otakara II. V této době také pracovali u soudů písaři, kteří měli za úkol zapisovat soudní jednání a používali označení „*notarius terrae, pronotarius, vicenotarius*“, *ač se jejich činnost od pravé podstaty notářství zásadně lišila, poněvadž byla spjata se soudním řízením.*⁵

---

¹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-051-4. s. 243

² BRITKO, Petr. *Historie práva v ČR*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-204-2. s. 15

³ JINDŘICH, Miloslav. *Notářství v českých zemích do roku 1949, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003* str. 2

⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-051-4. s. 243

⁵ SCHELLE, Karel; SCHELLEOVÁ, Ilona. *Kapitola z dějin notářství. Ad Notam., 2003, ročník 9, č. 5. s. 111*

Za prvního jmenovitě doloženého veřejného notáře v českých zemích lze považovat italského královského notáře Jindřicha Vlacha, který je i se svým titulem zmíněn v listině z roku 1279, kterou ověřil svým znamením.⁶

Další významnou notářskou osobností té doby byl italský právník Henricus de Isernia - Jindřich z Isernie, který přišel v roce 1270 z Neapole do Prahy. Byl velice schopným a činným pracovníkem. Působil jako pronotář v kanceláři krále, své vědomosti ale šířil i dále. Na Vyšehradě zřídil školu, ve které vyučoval umění skládat a sepisovat listiny, řečnictví a také základy práva. Byl také významným právníckým spisovatelem a zanechal po sobě dvě sbírky formulářů „*Instrumenty Henrici Italici*“ a „*Formae privilegiorum Henrici Italici*“.⁷

Veřejní notáři byli jmenováni buď králem, nebo papežem, případně někým dalším na koho bylo toto právo přeneseno. Notáři byli ustavováni *auctoritate apostolica, imperiali* nebo obojí. Počet notářů narůstal, ale kvalita naopak klesala.⁸ K úpravě postavení notářů přistoupil Karel IV. v roce 1349, když nechal sepsat „*Maiestas Carolina*“, který sice nebyl vzhledem k odporu stavů nikdy schválen, ale i přesto byl používán jako právní kniha a učební pomůcka.⁹ Bylo zde stanoveno, že notářem se může stát pouze ten, kdo prokáže své znalosti a moudrost, složí přísahu a dostane královské zmocnění.

Následující léta se nesla ve znamení postupného úpadku veřejného notariátu. Husitská revoluce právnímu systému a notářství neprospívala. Namísto právních prostředků, byly často používány násilné formy vyřizování věcí. Činnost veřejných notářů však ani v této době zcela nezanikla. Doba předbělohorská a pobělohorská nepřinesla v notářství žádná zlepšení a úpadek nadále pokračoval. Marný byl i pokus o zlepšení situace sepsáním nového notářského řádu v roce 1512. Žádné výrazné zlepšení tento řád nepřinesl. Málokdo se v této době věnoval notářství jako svému jedinému povolání.¹⁰

---

⁶ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 31

⁷ SCHELLE, Karel; SCHELLEOVÁ, Ilona. Kapitola z dějin notářství. Ad Notam., 2003, ročník 9, č. 5. s. 111

⁸ BRÁZDA, Jiří – BÉBR, Richard – ŠIMEK, Pavel. Notářství jeho vývoj, organizace a pravomoc. Praha: Academia, 1976 s.45

⁹ SCHELLE, Karel; SCHELLEOVÁ, Ilona. Kapitola z dějin notářství. Ad Notam., 2003, ročník 9, č. 5. s. 111

¹⁰ JINDŘICH, Miloslav. Notářství v českých zemích do roku 1949, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 4

V nadcházejících letech po vydání Obnoveného zřízení zemského, notářství nadále chřadlo. Ve veliké míře bujelo pokoutnictví a kupila se řada stížností. Neutěšenou situaci se rozhodl řešit až císař Karel VI. vydáním dekretu z 1. března 1725, kterým rozhodl, že notáři a uchazeči o notářství musí být přezkoušeni a v úřadech mohou zůstat jen ti, kteří jsou k tomu náležitě způsobilí. Také bylo rozhodnuto, že se nesmí u papeže nikdo ucházet o notářství bez předchozího souhlasu císaře a papežští notáři mohou svůj úřad vykonávat jen se souhlasem císaře.¹¹

Období následujících let notariátu nadále nepřálo a docházelo k jeho postupnému omezování. Nechybělo mnoho do úplného zrušení instituce notářství. Reformy Josefa II. významně zasáhly do notářství a Josefinským soudním řádem došlo k omezení činnosti notářů pouze na směnečné protesty. Patentem z roku 1782 došlo k oprávnění notářů zastupovat klienty v obchodních a směnečných sporech. Bohužel cílem nebylo rozšíření notářské agendy, ale naopak přiblížit notářství advokacii, aby bylo poté možné jednodušeji notáře začlenit do advokacie a notariát zrušit.¹² Ústrky a omezování notariátu pokračovalo i dalšími dekrety a tak dvorský dekret z 29. dubna 1804 určil, že bylo notářům zakázáno měnit sídlo a bylo nařízeno, že smí působit pouze v zemi pro kterou byli jmenováni. V roce 1824 bylo dvorským dekretem notářům odebráno předcházející oprávnění z roku 1782 zastupovat před obchodními a směnečnými soudy, pakliže neměli právnický doktorát a nebyli oprávněni vykonávat advokacii.

Notářství přežilo v Čechách do roku 1848 ve velmi zredukované formě a posledním zásahem do úpravy notariátu byl výměr ministra spravedlnosti č.1176 z 21. srpna 1848, kterým převzalo dozor nad notáři ministerstvo spravedlnosti.¹³

2.2 Notářství v období 1850 -1871

Rozhodujícím mezníkem v oblasti právního vývoje a i pozdějšího rozmachu notariátu byly revoluční události let 1848-1849, po kterých se formovaly novodobě dějiny notariátu v českých zemích.

---

¹¹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie*. Brno: Doplněk, 1993. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-85765-16-0. S. 108

¹² BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 56

¹³ Tamtéž s.57

České notářství se stejně jako notářství v celém Rakousku na počátku tohoto období, nacházelo ve velmi špatné situaci. Činnost notářů byla rakouským obecným soudním řádem z roku 1781 omezena prakticky jen na směnečné protesty. Neustávající tlaky advokátních sborů, které žádaly další omezení notářské činnosti, přiměly Nejvyšší soud k zamyšlení nad stavem právní úpravy a měli za následek rozhodnutí Nejvyššího soudu adresovanému císaři, ve kterém k zajištění spravedlnosti, doporučil zavést institut notářství.¹⁴ Okamžitému zahájení prací na přípravě nového zákoníku zabránily revoluční události roku 1848. Příprava nového řádu se tak posunula o dva roky a souvisela s reorganizací soudnictví. Od 1. července 1850 začala fungovat nová organizace soudů, kdy bylo soudnictví odděleno od správy a byla zavedena občanská kontrola soudnictví. V souvislosti s novým uspořádáním byly v odborných kruzích započaty úvahy, zda nemají být některé činnosti např. sepisování smluv a jiných listin soukromého práva vyjmuty s působností nových soudů a zda by neměl být zřízen nový právní institut, který by lidem práva neznalých, poskytl kvalifikovanou pomoc. Prosazení těchto myšlenek se ujal tehdejší ministr spravedlnosti dr. Anton Schmerling, který 30. dubna 1850 navrhl císaři zřízení notářství. Císař byl vzhledem k nové reorganizaci soudnictví této úvaze nakloněn a rozhodnutím z 9. května 1850 nařídil vypracování návrhu zákona.¹⁵

Ministr spravedlnosti Schmerling jako i jiní zákonodárci našel inspiraci ve francouzském notářském řádu z roku 1803 a již 27. srpna 1850 předložil návrh nového zákona a císařským patentem č. 366, z 29. září 1850 byl tento nový notářský řád zaveden pro Čechy, Moravu, Slezsko, Horní a Dolní Rakousy, Solnohradsko, Štýrsko, Korutany, Kraňsko, Gorici a Gradišku, Istrii, území města Terstu, Tyroly a Vorarlbersko.

Císařský patent – č.366/1850 ř. z.

Tento řád se stal právním základem nového notářství v rakouských zemích, bohužel však nebyl hodnocen jako příliš zdařilý. Obsahoval spoustu vad a nedostatků, a tak jeho platnost neměla dlouhého trvání. Po mnoha letech strádání mělo sice notářství svůj nový řád, ale ten byl velice nedokonalý. Částečně na to

---

¹⁴ JINDŘICH, Miloslav. Notářství v českých zemích do roku 1949, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 5

¹⁵ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 72

mělo nejspíš vliv i to, že byl sice inspirován francouzským zákoníkem, ale už nebyla dotažena jeho recepce do domácího práva a byl tak i částečně nepochopen.

Vyskytovaly se i další problémy spojené s personálem. Patrimoniální úředníci, kteří do té doby vykonávali činnosti svěřené notářům se díky soudní organizaci z roku 1850 stali soudními úředníky a přišli tak o část své agendy a s tím i spojený dosavadní přívýdělek. Tato finanční ztráta měla za následek, že nebyli novému notářskému zřízení příliš nakloněni. Další, kdo se z nového uspořádání příliš neradoval, byli političtí úředníci, kteří se obávali nově zakotvené nezávislosti notářů a v neposlední řadě v nich advokáti spatřovali nežádoucí konkurenci, která vedla často až k přehnané kritice.¹⁶ Ani mezi obyvatelstvem nevzbuzoval nový řád příliš důvěry. Časté průtahy při vyřizování notářských spisů vyvolávaly mezi lidmi nevoli.

Struktura notářského řádu z roku 1850 byla taková, že byl rozdělen do 17 hlav a přídávku, a jednotlivé hlavy upravovali notářské činnosti a obsahovali práva a povinnosti notářského stavu.

Notářům dle tohoto řádu náležela výlučná pravomoc sepisovat spisy, kterým zákon přikládal zvláštní účinky. Tyto notářské spisy měli mít napříště moc veřejných listin a silnější postavení jako důkazního prostředku. Věrohodnost těchto listin mohla být vyvrácena pouze za předpokladu, že bylo prokázáno, že notářský spis byl úmyslně nesprávně napsán nebo zfalšován a neshodoval se s prvopisem. Ke vkladu do veřejných knih vyžadoval notářský řád notářský spis nebo autentické vyhotovení, případně musela být takováto listina vyhotovena veřejným úřadem. Notářský spis byl nezbytnou podmínkou platnosti mnoha právních úkonů. Byly to směnečné protesty, osvědčení při smlouvách svatebních, potvrzení o přijatém věnu, při kupních, směnných, důchodových, půjčovacích smlouvách, při dlužných úpisech mezi manžely, smlouvách darovacích uzavřených bez skutečného odevzdání. Dále při písemných smlouvách uzavíraných osobami slepými, hluchými, které neumějí psát a němými, které neumějí číst a psát, a jednání při posledních pořízeních osob němých, pokud je nepsaly vlastní rukou a nepodepsaly.¹⁷

---

¹⁶ Tamtéž st. 74

¹⁷ JINDŘICH, Miloslav. Notářství v českých zemích do roku 1949, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 6

Notáři byli dále zmocněni ověřovat pravost podpisů, datum listin, správnost přepisů a překladů a také mohli vydávat potvrzení, o tom že je konkrétní osoba naživu. Mohli brát listiny do své úschovy s výjimkou listin jimi samotnými vyhotovenými. Úschova peněz a veřejných dlužních úpisů jim ovšem svěřena nebyla.

Notáři měli také působit jako soudní komisaři v řízení o vyjednávání pozůstalostí a dalších věcech sporných i nesporných.

Každý notář měl nařízeno vést rejstříkový seznam, který byl chronologicky seřazen, a do něj se zapisovaly vytvořené notářské spisy, bylo to tzv. *Repertorium*. Toto repertorium každému notáři na jeho náklady vydal notářský archiv. Vyrábělo se ve třech velikostech, s padesáti, sto nebo dvě stě listy. Mělo šest částí. Zapisovalo se jednacím číslem, které bylo vedeno po celou dobu notářova úřadu, datum spisu, jméno a příjmení, stav a bydliště stran, obsah jednání o co přesně ve smlouvě jde, či udání hodnoty věci a podpisy při legalizaci. Dále notář musel vést abecední seznamy s jmény osob, kterých se spisy týkaly a také zvláštní seznam osob, které měli u notáře uloženou poslední vůli.

Podmínky na funkci notáře dle notářského řádu č.366/1850 byly:

- rakouské říšské občanství
- fyzická zletilost a plná způsobilost k právním úkonům
- bezúhonnost
- nutnost ovládat jazyk okresu ve kterém působil
- složení odborné zkoušky
- po jmenování ministrem složit přísahu
- složení povinné jistiny – dnes je to pojištění

Notář který byl jmenovaný, musel před započítím výkonu notářské činnosti nejprve složit povinnou jistotu notářské komoře. Její výše se lišila a byla odvozována od velikosti místa, kde notář působil. Pro hlavní město činila 8 000 zlatých, pro města která měla nad 30 000 obyvatel byla 5 000 zlatých, pro města se sídlem krajského soudu 2 000 zlatých a pro ostatní menší místa dosahovala výše 1 000 zlatých. Kauce se mohla složit v hotovosti nebo v císařských státních dlužních úpisech. Měla sloužit k náhradám plateb, které mohli vzniknout

v důsledku výkonu notářské činnosti. Pokud notář zemřel dříve než ukončil svou činnost nebo byl odvolán, byla tato jistota vydána jeho dědicům.¹⁸

Pakliže byla v pořádku složena jistota, musel ještě notář složit přísahu. Musel také předložit podpisový vzor, který byl uložen u notářské komory a obdržel úřední pečeť na které byl vyobrazen říšský orel, jméno a příjmení, místo kde bude vykonávat úřad a notářská vlastnost. V případě, že bylo vše splněno, mohl být zapsán do seznamu notářů, kterou vedla příslušná komora, byl mu prezidentem vrchního soudu vydán zřizovací dekret a komora učinila veřejné oznámení soudům a statním zastupitelstvím o započetí jeho úřadování pro daný okres.

Povolání notáře dle toho řádu bylo zásadně neslučitelné s výkonem placeného státního úřadu, advokacie či vlastní obchodní činnosti.¹⁹

Jestliže chtěl notář vykonávat svou činnost musel dodržet všechny výše požadované podmínky. Měl povinnost do tří měsíců od jmenování otevřít svou kancelář, pokud se tak nestalo, mělo se za to, že se jmenování vzdal. Další možností zániku oprávnění vykonávat notářskou činnost byla smrt notáře, skutečnost, že se sám svého úřadu vzdal, přijal jiný úřad neslučitelný s úřadem notářství, pozbyl říšského občanství, nesložil povinnou jistotu, byl dán do opatrovnictví nebo konkurzu a nebo byl za úmyslný trestný čin odsouzen k minimálně šesti měsícům odnětí svobody. V případě, že došlo z vyjmenovaných důvodů k odejmutí práva vykonávat notářskou činnost, informoval o tom prezident vrchního zemského soudu ministra spravedlnosti a bylo to veřejně vyhlášeno notářskou komorou.²⁰

Počet notářských úřadů, a jak budou notářská místa obsazeny, měl být stanoven císařským nařízením. V této době se už pro notáře uplatňoval stejně jako v advokacii princip *numerus clausus*. Obvody notářských úřadů v zásadě kopírovaly obvody okresních soudů. Ke každému notářskému okresu tak byl přidělen okresní soud pod který notáři spadali. Podle velikosti soudních okresů byl stanoven počet zde působících notářů, tak aby i ve větších městech byla zajištěna řádná notářská činnost. Najmenovaný notář měl určené sídlo, kde

---

¹⁸ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 73

¹⁹ JINDŘICH, Miloslav. *Notářství v českých zemích do roku 1949*, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 6

²⁰ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 74

měl povinnost se zdržovat a být tak v případě potřeby k zastížení. Notáře jmenoval ministr práv a pokud se nějaký úřad uvolnil měla místně příslušná komora povinnost vypsát na uvolněné místo konkurz.

Organizaci notářství zajišťovaly notářské komory. Určovaly obsazení míst, rozdělení notářských okresů a předkládaly návrhy předpisů a tarifů. Vedly také seznamy notářů, notářských praktikantů a měli dohlížet na řádný výkon notářské činnosti. U každého vrchního zemského soudu měl také existovat notářský archiv, který měl za úkol spravovat notářské spisy a pečeti notářů, kteří už zemřeli nebo přestali vykonávat svou funkci. Vedením notářské komory a zároveň i ředitelem archivů měl být vždy zasloužilý notář, ovšem ve skutečnosti se jím stávali radové příslušných soudů, kteří ne vždy dostatečně hájili zájmy notářské stavu. V čele notářské komory byl ředitel archivu jehož následovali náměstek, tajemník, který byl i zároveň tajemníkem archivu a další členové. Minimálně měla komora předsedu a čtyři další členy, maximálně jich mohlo být osm. Funkční období orgánů komor bylo tříleté a funkce byla vykonávána bezplatně²¹

Notářským řádem byla v neposlední řadě upravena i odměna notáře. Plat byl určován dle tarifu a pokud si notář účtoval vyšší částku než mu byla určena, vystavoval riziku sankce pokuty ve výši dvojnásobku rozdílu mezi tarifem a účtovanou částkou. Odměnu mohl žádat po sepsání spisu, nebo když byl spis nedokončen bez vinny notáře. V případě, že byl chybou notáře spis neplatný a zákazník byl nespokojen, mohl se obrátit na notářskou komoru a žádat vrácení zaplacených peněz.

Notářský řád z roku 1850 byl první moderní úpravou notářského povolání v českých zemích, ale jak už byl zmíněno na začátku kapitoly, nebyl příliš zdařilý. Neznamenal pro notářství žádný výrazný obrat k lepšímu a ani nevedl k mimořádným změnám v pojetí notářského povolání. Jeho velikou devízou však bylo, že podobně jako advokátní řád z roku 1849 umožňoval širšímu okruhu zájemců přístup k právnickým profesím. Tento řád nesplnil očekávání, která do něj byla vkládána a množily se úvahy, zda má vůbec být notářství jako právní institut zachováno nebo být nahrazeno něčím jiným. Názory se rozcházeli i v tom, jaká by nová koncepce měla být a jakou podobu by vlastně celé notářství mělo

---

²¹ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 74

mít. Střetávaly se protichůdné názory, kdy některé skupiny prosazovaly úplné zrušení notariátu a na druhé straně se sami notáři domáhali posílení svého společenského postavení a aby jim bylo přiznáno právo výlučného osvědčovacího orgánu.²²

Naštěstí však převládla myšlenka zachování notářství a jednání vyústila v přijetí nového notářského řádu z 21. května 1855 č. 94 říšského zákoníku.

Císařský patent č. 94/1855 ř. z.

Tento nový řád opětovně platil pro tytéž vyjmenované země rakouského mocnářství z roku 1850 a později byl císařským patentem č. 23 ze 7. února 1858 zaveden i pro Halič, Bukovinu, Krakov, Uhry, Chorvatsko, Slavonsko, Sedmihrady, Temešský Banát a Srbskou Vojvodinu.²³ Svým pojetím vycházel z koncepce minulého řádu, navazoval na něj a měl odstranit některé jeho praktické nedostatky a potíže. Snažil se zejména o posílení postavení notářů, upevnění jejich autority a také posílení práva jejich klientů.

V porovnání s předchozím řádem směřoval k prosazení výrazného zjednodušení přílišných formalit, které byly obsaženy v řádu z roku 1850. Bohulibé záměry, s kterými byl nový řád koncipován, však kvůli množství chyb, které obsahoval, nebyly zcela naplněny a uplatňovala se proti němu ještě větší kritika než proti předchozímu řádu z roku 1850. Některé skupiny dokonce hodnotily tento řád jako velký krok zpět.²⁴

Notáři dle tohoto řádu měli pravomoc sepisovat veřejné listiny o právních jednáních, zajišťovat úschovy a vydávat listinné osvědčení o určitých právních věcech. Takto vyhotovené listiny a akty byly nadány veřejnou vírou. Notáři byli také oprávněni na žádost sepisovat soukromé listiny a spisy ve věcech nesporných, včetně podání k soudu. Dalo by se říci, že mohli poskytovat i částečnou právní pomoc. Úplata za tuto činnost se měla řídit advokátními předpisy. Toto oprávnění se nelíbilo advokátním stavům, kteří to vnímali jako

---

²² JINDŘICH, Miloslav. Notářství v českých zemích do roku 1949, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 7

²³ ŠEDIVA, Václav. Notářství dle práva rakouského, se stručnými dějinami notářství vůbec. Turnov: Sluka a Jiránek, 1884. Str. 55

²⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-051-4. s. 253

svou konkurenci a vedlo k dlouhá léta trvajícím sporům mezi příslušníky těchto dvou právnických profesí.²⁵

Notářům byla výslovně stanovena povinnost postupovat poctivě, pilně a bedlivě, zdržet se zakázaného, předstíraného jednání a jiných pletich. Neměli zbytečně zvyšovat útraty svých klientů zaneprazdňovat úřady a dále měli odpovědnost za způsobenou škodu.²⁶

Oproti notářskému řádu z roku 1850 neobsahoval už tento řád výčet jednání k jejichž platnosti byla potřeba notářské spisu. Podrobně také nebyla upravena vykonatelnost notářských listin a notářský řád odkazoval na zvláštní nařízení č.95 ř. z. z roku 1855 o zrychleném řízení mandátním na základě listin notářských.²⁷

Notáři mohli i nadále osvědčovat listiny, pravost a správnost prepisů a překladů, legalizovat podpisy, vydávat vysvědčení o tom, zda je někdo naživu, potvrzovat nějaké skutečnosti, oznamovat skutečnosti třetím osobám, sepisovat závěti a směnečné protesty a v neposlední řadě také přijímat úschovy.

Velice významnou byla pravomoc notáře jako soudního komisaře. Vyřizování pozůstalostí a sirotčích záležitostí bylo totiž tak složité a rozsáhlé, že byly soudy touto agendou přetíženy a čelily mnoha stížnostem. Notáři hráli ve vyřizování těchto záležitostí nezastupitelnou roli a tato pravomoc pak byla stálým argumentem pro zachování notářství i v dobách největšího ohrožení.²⁸

Podmínky na funkci notáře dle notářského řádu č.94/1855 byly:

- rakouské říšské občanství
- věk nejméně 24 let
- křesťanské náboženské vyznání
- plná způsobilost k právním úkonům
- bezúhonnost
- podmínka ovládat jazyk okresu ve kterém působil

---

²⁵ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 75

²⁶ JINDŘICH, Miloslav. *Notářství v českých zemích do roku 1949*, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 7

²⁷ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 75

²⁸ Tamtéž s. 76

- složení odborné zkoušky – uznávána byla advokátní a notářská zkouška, v případě soudcovské zkoušky musel uchazeč navíc vykonat jednoletou praxi v notářství
- složení povinné jistiny
- složení přísahy

Notáře který byl vybrán na základě konkursu, jmenoval ministr práv. Před započítím své činnosti musel nejprve složit povinnou jistotu notářské komoře a požádat o schválení pečetě. Výše kauce se lišila a byla odvozována od velikosti místa, kde notář svou funkci vykonával. Pohybovala se v rozmezí od 1 000 zlatých do 8 000 zlatých. Měla sloužit především k zajištění náhrad a plateb notáře vzniklých během jeho úřadování.²⁹

Pokud byla jistota v pořádku splacena, musel notář ještě složit přísahu k vrchnímu zemskému soudu. Měl povinnost předložit své podpisové vzory, které byly založeny k jednotlivým soudům a obdržel schválenou úřední pečeť na které byl vyobrazen říšský orel, jméno a příjmení, místo výkonu notářské činnosti a informaci, že se jedná o notáře. V případě, že bylo vše správně splněno mohl být zapsán do seznamu notářů a byl mu vydán zřizovací dekret.

Povolání notáře bylo tímto řádem zásadně neslučitelné s výkonem placeného státního úřadu a advokací s výjimkou advokacie na venkově a ve městech, kde nesídlil zemský soud. Dále pak s podnikáním v obchodě, zprostředkováním, komisionářstvím a dalšími ostatními vedlejšími povoláními. Pokud chtěl notář přijmout nějakou placenou obecní nebo veřejnou službu musel nejprve požádat o povolení ministerstvo práv.³⁰

Jestliže chtěl notář započít s výkonem své činnosti, měl povinnost do tří měsíců od jmenování otevřít svou kancelář, pokud se tak nestalo, mělo se za to, že o úřad nemá zájem a svého místa se vzdal. Dále zanikalo oprávnění vykonávat notářskou činnost smrtí notáře, skutečností, že se dobrovolně svého úřadu vzdal, přijal jiný úřad neslučitelný s úřadem notářství, ztratil rakouské občanství, nesložil nebo nedoplnil kauci při svém přeložení, byl dán do opatrovnictví, byl se svým majetkem v konkurzním řízení, a nebo byl odsouzen za některý zločin, přečin, či

²⁹ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 75

³⁰ Tamtéž s. 75

přestupek. O odejmutí úřadu konkrétnímu notáři rozhodoval vrchní soud a byla zde možnost podat proti tomu odvolání k ministrovi práv.

Působnost notáře byla omezena okrskem soudu prvního stupně, ve kterém byl jeho úřad zřízen. V tomto okrsku měl s ohledem na potřeby obyvatelstva stanoveno své sídlo kanceláře, kde měl povinnost být v případě potřeby k zastížení. Listina, která byla notářem sepsána na jiném místě nebyla nadána veřejnou vírou a byla neplatná.³¹

Notářům bylo výslovně zakázáno převzetí případu ve kterém by mohla nastat kolize zájmů klienta se zájmy notáře nebo jeho blízkých osob, protože by poté listina nebo dokonce celý spis ztratil charakter notářské listiny nadané veřejnou vírou. Notářům bylo také až na výjimečné případy, kdy se jednalo o neplatné, zastřené právní úkony nebo úkony obcházející zákon, zakázáno odepřít sepsání notářského listu. Rovněž nemohl zastupovat účastníka soudního sporu týkající se notářského spisu, který předtím sám sepsával.³²

Počet notářů byl stanoven zvláštním nařízením a byl nadále omezen, jako za minulého řádu z roku 1850 a byl uplatňován princip numerus clausus.

V sídle každého okresního soudu byl zřízen notářský archiv, jehož agendou bylo shromažďovat spisy a pečeti notářů, kteří už ukončili svou činnost nebo zemřeli.

Císařský patentem z roku 1855 byla dále upravena notářská samospráva. Organizaci zajišťovaly notářské komory, které byly zřízeny v sídlech soudů první instance. Všichni notáři, kteří byly v okrsku soudu, tvořili kolegium notářské komory. Komory měly za úkol pečovat o čest a důstojnost notářského stavu, činit návrhy právních předpisů, povolovat nepřítomnost notáře v úřadě a také vést seznamy notářů a notářských praktikantů. Složení komory bylo totožné jako dle řádu z roku 1850, v čele byl předseda a podle velikosti okrsku byl doplněn dalšími členy. Výkon funkce byl bezplatný a funkční období bylo tříleté. Notáři se k projednávání věcí scházeli minimálně jednou do měsíce.

---

³¹ Tamtéž s.76

³² JINDŘICH, Miloslav. Notářství v českých zemích do roku 1949, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 7

Vrchními orgány, které vykonávaly dozor nad notáři byly soudy první a vyšší instance a ministr spravedlnosti. Porušení svěřené povinnosti bylo sankcionováno dle závažnosti provinění.³³

Notářský řád v neposlední upravoval i odměnu notáře. Výše platu byla určována notářským tarifem, který byl přílohou zmiňovaného řádu. Byly zde jednoznačně vymezené úkony za které náležela notáři tarifní odměna. Další jednání, která zde nebyla uvedena, mohla být účtována dle dohody s notářem, případně na základě rozhodnutí soudu.

Jak už bylo zmíněno, proti tomuto řádu se snesla velická kritika. Znovu se jako už v minulosti dostaly do popředí dvě protichůdné úvahy. Na jedné straně některé zájmové skupiny, které viděly v notářství konkurenci, tlačily na zrušení či sloučení notářství s advokací, proti tomu se snažili notáři bránit požadavky na vymezení tří justičních složek. Mělo být jednoznačně vymezeno pole působnosti jednotlivých právnických profesí, aby si nadále vzájemně nekonkurovaly a justice dostala svou nejpřirozenější podobu.

Ač řád z roku 1855 nenaplnil očekávání, která do něj byla vkládána, tak podstatné bylo, že notářství i díky snahám samotných notářů, zůstalo definitivně zachováno.

2.3 Notářství v období 1871 - 1918

Etapu let započínající od roku 1871 lze bez jakékoliv skromnosti nazvat počátkem zlatého věku notářství. Jak už bylo řečeno, notářské řády z roku 1850 a 1855 nesplnily, co od nich společnost a odborná veřejnost očekávala. Ukázaly se v praxi jako nevyhovující a svým rozsahem nedostatečné. Neutěšená situace v notářství se zdála nadále neudržitelná. Notáři přednášeli své výtky a povzdechy o tom, jak notářství neposkytovalo notářům dostatečné zaměstnání a slušnou obživu a ti byli na úkor kvality své práce, nuceni vyhledávat další zaměstnání v jiných oborech.³⁴ Také vyzdvihovali faktickou situaci, kdy za daných podmínek často nastupovali do řad notářství lidé nevhodní a nedostatečně připravení, což mělo za následek pokles vážnosti stavu. Proto, jak přicházely reformy a proměny

³³ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 76

³⁴ JINDŘICH, Miloslav. *Notářství v českých zemích do roku 1949*, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 8

habsburské monarchie, začalo se i s vlastní iniciativy notářů a nově vznikajících notářských spolků, s přípravou nového řádu. Od roku 1868 se v odborných kruzích vedla obsáhla diskuse o tom, jak by nový zákon měl vypadat. Velice podrobně o průběhu legislativního procesu informoval tehdejší rakouský stavovský časopis *Zeitschrift für Notariat*.³⁵

K projednání předložených návrhů byl zřízen zvláštní výbor. Zabývala se jím říšská rada a po několika dílčích změnách byl panskou sněmovnou schválen 3. července. Císařský souhlas byl dán 25. července a nový notářský řád tak byl zaveden pro celé Předlitavsko zákonem z 25.července 1871 pod číslem 75/1871 ř. z. Spolu s tímto zákonem byl současně vydán i zákon č. 76/1871 ř. z., *o nezbytnosti notářských spisů při některých jednáních právních*, který vymezoval právní jednání k jejichž platnosti byla nutná forma notářského zápisu.³⁶

Císařský patent č. 75/1871 ř. z.

V první řadě je třeba poznamenat, že nový řád byl velice zdařilým dílem s ucelenou právní úpravou. Jeho vznik uvítala odborná společnost, ale hlavně i sami notáři, kteří se přičinili při jeho vývoji, kvitovali jeho přijetí s povděkem. Nabyl účinnosti 1. listopadu 1871 a výrazně posílil význam notářství.

Tento notářský řád se stal výlučným pro celé Předlitavsko a zrušil veškerou předchozí úpravu. Ovlivnil ale i právní úpravu notářství v Uhersku, jelikož tamější právní předpis z roku 1874, jím byl velice inspirován.

Struktura tohoto řádu byla taková, že byl rozdělen do 11 hlav a přídatku, který obsahoval notářský tarif. Upravoval působnost notářů, propůjčování a zánik notářského úřadu a notářské záruky. Byly v něm obsaženy všeobecná a zvláštní ustanovení o správě notářského úřadu, velmi podrobná pravidla pro nakládání s notářskými spisy a pro vedení seznamů, o notářských kandidátech a substitutech, sborech notářů a notářských komorách, notářských archivech, dozoru nad notáři a disciplinárním řízením proti nim a notářských poplatcích.³⁷

---

³⁵ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 90

³⁶ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 90

³⁷ Tamtéž s. 91

Nová právní úprava stanovila funkci notáře jako správce státního úřadu. Nebyl státním zaměstnancem, avšak při výkonu své činnosti podléhal státnímu dozoru. Notář měl funkci veřejného úředníka, jemuž císař svěřil vymezené kompetence.³⁸

Byla zde podrobně upravena působnost notáře v jeho samostatné a svěřené úřední činnosti. Při výkonu působnosti v rámci samostatné úřední činnosti naráželi notáři na konkurenci s jinými orgány a povoláními. K souběhům docházelo mezi činnostmi, k nimž byli zároveň oprávněni notáři a soudy, například při sepisování posledních vůlí, ověřování opisů a podpisů či tlumočnické při ověřování překladů.

Výlučnou působností pak bylo sepisování veřejných listin o smlouvách a právních jednáních, vykonatelných notářských zápisů, směnečných protestů a braní úschov. Listiny sepsané notáři a také snímky vydané podle notářského řádu, byly veřejnými listinami, pokud při jejich sepisování, popřípadě vydávání byly dodrženy všechny formalities, které zákon považoval za podstatné.³⁹

Spolu s notářským řádem byl vyhlášen i zákon č. 76/1871 ř. z. který vymezoval právní jednání, k jejichž platnosti se vyžadovala forma notářského zápisu a stanovil obligatornost notářských spisů při některých právních jednáních. Notářský list byl nezbytnou podmínkou platnosti směnečných protestů a osvědčení při svatebních smlouvách, potvrzení o přijatém věnu, smlouvách kupních, směnných, důchodových, půjčovacích, dlužních úpisech mezi manžely, smlouvách darovacích uzavřených bez skutečného odevzdání, písemných smlouvách uzavíraných slepými, hluchými, které neumějí psát, němými které neumějí číst a psát, a jednání při posledních pořízeních osob němých, pokud je nese-psaly vlastní rukou a nepodepsaly. Později byla předepsána forma zápisu i pro úkony v rámci společnosti s ručením omezeným.⁴⁰

Notářský řád z roku 1871 nově zavedl přímou vykonatelnost notářských spisů, která byla možná pouze u těch závazků, které byly sjednány v penězích či jiných zastupitelných věcech.

---

³⁸ JINDŘICH, Miloslav. Notářství v českých zemích do roku 1949, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 9

³⁹ Tamtéž s. 84

⁴⁰ Tamtéž s 94

Do úřední činnosti notáře pak ještě spadala činnost notáře z pověření soudu, tedy svěřená pravomoc notáře jako soudního komisaře. Těchto závazku se byli notáři v případě potřeby povinni ujmout.

Vedle pravomoci k úřední činnosti byla notářům svěřena i oprávnění k provozování dalších agend a poskytování dalších služeb, jako sepisování soukromých listin vůbec, mimo sporné řízení též sepisování nejrůznějších podání k soudům a správním úřadům. Dále jim bylo přiznáno oprávnění žádat o zápis do seznamu obhájců v trestním řízení a být činní jako obhájci a působit jako tlumočníci. Notáři také mohli být vybráni jako správci konkurzní podstaty.⁴¹ Pod podmínkou, že tak nebudou činit výdělečně a po živnostensku, měli oprávnění sepisovat námitky proti platebním směnečným rozkazům, žaloby v řízení sumárním, nájemním, mandátním, upomínacím a bagatelním i ve sporu o rušení dražby, sepisovat námitky proti výpovědi z nájmu nebo pachtu a námitky proti příkazu k vrácení či přijetí předmětu nájmu nebo pachtu, odpor proti platebnímu rozkazu v řízení upomínacím.⁴²

Bylo přípustné i zastoupení účastníka notářem ve sporném řízení sumárním, bagatelním a upomínacím. Plná moc notáři jako zmocněnci ovšem nesměla být udělena jako obecná plná moc advokátu, ale pouze pro určitý spor a určité úkony. Nepřístupné, ale bylo substituční zastoupení takového notáře jeho koncipientem.⁴³

Notář oproti tomu, ale nesměl zastupovat účastníka v řádném sporném řízení, v řízení u říšského soudu a správního soudu, dále ve sporech, kde některého účastníka zastupoval advokát a také nesměl psát exekuční návrhy v místech, kde provozovali svou činnost alespoň dva advokáti.

Podmínky na funkci notáře dle notářského řádu č.75/1871 byly:

- domovské právo v obci z některých zemí pro níž platil tento řád a tím i podmínka vlastnictví státního občanství
- věk nejméně 24 let
- bezúhonnost
- plná způsobilost k právním úkonům

⁴¹ JINDŘICH, Miloslav. Notářství v českých zemích do roku 1949, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 10

⁴² BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 96

⁴³ Tamtéž s 96

- dokončené právnické vzdělání
- úspěšně složená notářská zkouška
- čtyřletá praxe, z toho alespoň dva roky vykonaná u notáře
- složená povinná jistota
- složení přísahy

Oproti předchozímu řádu už zde nebylo povinné křesťanské vyznání. Podmínka povinné praxe mohla být žadateli prominuta ministrem spravedlnosti, pokud se o místo neucházela jiná osoba, která by ji splňovala.

Notářská zkouška byla konána před zkušební komisí na vrchním zemském soudu a skládala se z písemné a ústní části. Podmínku složení notářské zkoušky bylo možné nahradit prokázáním složení advokátní nebo soudcovské zkoušky. Tato možnost, ale neplatila oboustranně a notářská zkouška nebyla uznávaná pro vykonávání profese soudců a advokátů.

Výběr nejvhodnějšího kandidáta probíhal zpravidla konkurzem před notářskou komorou v jejímž okrsku se úřad, který měl být obsazen, nacházel. Návrh na jmenování vybraného kandidáta byl poté postoupen k rozhodnutí vrchnímu zemskému soudu a ministru spravedlnosti.

Jmenovaný notář měl před nástupem do úřadu povinnost prokázat složení peněžité záruky, která měla sloužit jako jistota k uspokojení nároků třetích osob vzešlých z notářské činnosti. Výše se odvíjela od velikosti místa úředního sídla notáře. Pro Vídeň činila 8 000 zlatých, pro města čítajících alespoň 30 000 obyvatel byla 5 000 zlatých, pro jiná, v nichž měl sídlo sborový soud první stolice 2 000 zlatých a pro všechna zbylá místa 1 000 zlatých. Dále měl povinnost požádat o schválení úřední pečeti, kterou směl používat v rámci své úřední činnosti a pro komunikaci s notářskou komorou a úřady. Pro ostatní činnost mohl používat razítko jiné, ale muselo z něj být zřejmé, že se jedná o notáře.⁴⁴

V případě splnění všech podmínek musel ještě před nástupem do úřadu složit přísahu v radě zemského či sborového soudu do rukou zmocněnému prezidentovi či náměstkovi, která měla dvě části, politickou a profesní. Notář musel přísahat, že

---

⁴⁴ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 93

bude věrný a poslušný císaři a také že bude zákon nezlomně zachovávat a svůj úřad jako c. k. notář svědomitě zastávat.⁴⁵

Po splnění přísahy byl notáři vystaven uváděcí list, kterým prokazoval oprávnění nastoupit do úřadu.

Povolání notáře bylo dle tohoto řádu zásadně neslučitelné s výkonem advokacie a jakéhokoli placeného státního úřadu mimo úřad učitelský. Byla zde ovšem výjimka, která umožňovala vykonávat obě povolání notářům, kteří k tomu měli oprávnění v době, kdy nový řád vstupoval v účinnost a zároveň zůstali ve svém původním sídle. S ohledem na požadavek zachování poctivosti, cti a důstojnosti notářského stavu bylo notářů zakázáno jakékoli zaměstnání, které by tyto hodnoty nesplňovalo. Nepřípustné bylo provozování kupeckých obchodů, burzovní spekulace a zprostředkovatelská činnost, spekulace s nemovitostmi, nákup a prodej pohledávek.⁴⁶

Notář ovšem mohl být povolán za porotce k porotnímu soudu. Přípustný byl také výkon placené, či neplacené funkce v samosprávě a neplacené funkce u státních úřadů.

Jestliže chtěl notář započít s výkonem své činnosti, měl opět povinnost do tří měsíců od obdržení uváděcího listu otevřít svou kancelář, pokud se tak nestalo, mělo se za to, že o úřad nemá zájem a svého místa se vzdal. Dále zanikalo oprávnění vykonávat notářskou činnost smrtí notáře, dobrovolným vzdáním se, ztrátou právní způsobilosti, ztrátou domovského práva, přijetím jiné funkce nebo povolání neslučitelné s notářstvím, nedoplněním záruky, v důsledku spáchaných trestných činů, pro trvalou neschopnost a zbavením úřadu vyslovené disciplinárním nálezem. Notář se mohl vzdát svého úřadu do rukou ministra spravedlnosti, jinak ovšem platilo, že byl do svého úřadu jmenován doživotně. Setrvání ve funkci tak zůstávalo na samotném uvážení dotyčného notáře a při dobré kondici mysli a těla, mohl notář vykonávat svůj úřad i v pokročilém věku.⁴⁷

---

⁴⁵ JINDŘICH, Miloslav. Notářství v českých zemích do roku 1949, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 10

⁴⁶ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 96

⁴⁷ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 94

Počet notářských míst a sídel byl stanoven zvláštním nařízením ministra spravedlnosti a nadále byl pro notáře zachováván princip numerus clausus.

Notář mohl vykonávat svůj úřad pouze v okrsku sborového soudu prvního stupně, pro který byl jmenován. Listiny, které vyhotovil mimo tento okrsek, byť by měly jinak náležitosti veřejné listiny, byly považované za listiny soukromé. Podle sídla úřadu se také určovala příslušnost ke konkrétní notářské komoře.

Notáři podléhali ze strany notářské komory stavovské kontrole, která dohlížela na stav notářských spisů a mimo to i kontrole státní mocí, která byla prováděna prostřednictvím sborových soudů první stolice a vrchních soudů. Vrchní dohled pak náležel ministru spravedlnosti.⁴⁸

Všichni notáři, kteří měli sídlo úřadu v okrese téhož sborového soudu prvního stupně, tvořili notářský sbor. Pokud bylo v daném okrsku zřízeno alespoň patnáct notářských úřadů, byla zde vytvořena notářská komora. Nebylo-li v okrsku sborového soudu tolik míst zřízeno, mohl ministr spravedlnosti na návrh notářských sborů nařídít sloučení okrsků, tak aby měly společný notářský sbor a společnou notářskou komoru. Pokud byl takovýto návrh schválen jednomyslně dotčenými sbory, byl mu ministr povinen vyhovět. Tam, kde notářská komora neexistovala, vykonával její pravomoci sborový soud prvního stupně. Taková situace ovšem nemohla notářům vyhovovat, protože sborový soud prvního stupně obvykle neměl zvláštní důvod výrazně hájit zájmy stavu, na rozdíl od toho, jak to prováděla ustavená komora. Proto už v roce 1871 apelovali sami notáři, prostřednictvím svých spolků na vytvoření jedné komory notářské pro celé království české, tato výzva svého naplnění nedošla, ale alespoň docházelo k postupnému slučování sborů.⁴⁹

Notářský sbor měl pravomoc volit na tři roky členy a prezidenta notářské komory. V čele komory byl prezident a toho doplňovalo obvykle čtyři až šest dalších členů. Funkce prezidenta a člena notářské komory byly čestnými funkcemi, a kdo byl zvolen, nesměl jejich přijetí odmítnout. Nepsaným zvykem pak bylo, že i přes

---

⁴⁸ Tamtéž s. 97

⁴⁹ JINDŘICH, Miloslav. Notářství v českých zemích do roku 1949, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 11

opakované volby, tam zůstávali ti, kteří byli jednou zvoleni, a jejich mandát se opakoval, dokud sami nerezignovali nebo nezemřeli.⁵⁰

Notářský sbor dále mohl podávat návrhy zákonů a připomínky k nim, vyjadřovat stanoviska ke sloučení notářských sborů, rozhodovat o hospodaření notářské komory, stanovovat notářské příspěvky a předkládat jednací řád.⁵¹

Povinnosti a práva notářské komory byly rozděleny na vnitřní povinnosti vůči notářům, notářským kandidátům, soudům a ministerstvu spravedlnosti a na vnější povinnosti především k účastníkům.

Notářské komory vedly seznamy notářů a notářských kandidátů a dohlížely na jejich chování a úřadování. Působily jako čestné soudy a prostředníci v případě sporů mezi notáři, potvrzovaly praxi notářských kandidátů, svolávaly notářský sbor a udělovaly notářům dovolenou. Příslušelo jim podávat návrhy a vyjádření k připravovaným zákonům, návrhy na změny v počtech notářských míst a jejich sídel. Notářská komora dále schvalovala notářské pečeti, spravovala notářské záruky, vypisovala notářské konkurzy a podle jejich výsledků navrhovala kandidáty na obsazení notářských míst a podávala návrhy na změny notářských sazeb.⁵²

Ve vztahu k účastníkům náleželo notářské komoře být prostředníkem při jednáních mezi účastníkem a notářem v případě sporu o výši odměny, či rozhodovat o stížnostech na notáře a notářské kandidáty. Notářské komory dále byly v případě potřeby povolány k pořádkovému trestání.⁵³

Počet sborů a notářských komor v českých zemích byl v průběhu let proměnlivý. Primární snahou bylo vytvořit méně notářských sborů, ale zato početnější s vlivnějšími notářskými komorami. Po zavedení nového notářského řádu v roce 1871 byly v Čechách pouze tři notářské sbory, kde mohla být vytvořena komora.

---

⁵⁰ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 99

⁵¹ Tamtéž s. 99

⁵² Tamtéž s. 99

⁵³ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 99

Bylo to v okrscích vrchního zemského soudu pražského, chebského a kutnohorského.⁵⁴

V roce 1878 na českém území fungovaly komory pražská, mostecko-litoměřická, písecko-plzeňská, tábořská, českolipsko-litoměřická, mladoboleslavsko-jičínská, budějovická, hradecko-chrudimská, chebská a kutnohorská.

Od roku 1906 spadaly do působnosti pražské komory i okrsky bývalé komory jičínské, tábořské, mladoboleslavské a kutnohorské. O dva roky později v roce 1908 došlo ke připojení plzeňské komory. Do územní působnosti nově vytvořené komory spadali notáři z obvodů sborových soudů v Praze, Jičíně, Kutné Hoře, Mladé Boleslavi, Táboře, Plzni a Písku. Sídlem této spojené notářské komory byla Praha. S tím jak se rozšířila pražská komora, stala se po vídeňské komoře druhou nejpočetnější a počet jejích členů byl v roce 1908 navýšen na osm v čele s prezidentem, stejně jako tomu bylo u vídeňské komory.⁵⁵

Na Moravě a ve Slezku působilo celkem 8 sborových soudů první stolice a nejpočetnější notářské sbory byly zřízeny v Brně a Olomouci.

Jediná zastřešující komora pro celé Čechy a Moravu avšak do konce tohoto období zřízena nebyla.

Nedílnou součástí řádu z roku 1871 byl i notářský tarif, který upravoval odměnu notáře. Byly zde vymezené úkony za které náležela notáři tarifní odměna a konkrétní výše sazby. Pokud si notář chtěl účtovat vyšší odměnu než zde byla uvedena, muselo se jednat o zvlášť obtížnou nebo rozsáhlou práci a muselo být výslovně uvedeno, proč došlo k překročení tarifní hodnoty. Ministr spravedlnosti byl notářských řádem zmocněn zvýšit sazby notářských poplatků, ale jen v rozsahu 20 % z původních částek. Ke zvýšení notářské tarifu do roku 1918 došlo i přes četné stížnosti a prosby notářů pouze jednou.⁵⁶

Od přijetí notářské řádu v roce 1871 až do rozpadu Rakouska-Uherska nedošlo k žádné významné novele. S návrhem rekonstrukce notářského zákona se začalo v součinnosti s notářskými komorami v roce 1910. Tento návrh se ovšem neseťkal

---

⁵⁴ JINDŘICH, Miloslav. Notářství v českých zemích do roku 1949, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 11

⁵⁵ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 100

⁵⁶ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 100

s pochopením, spíše vzbudil obavy a odpor a ani široká diskuze nezměnila náhled na tento návrh. Veškeré úvahy pak byl ukončeny 1. světovou válkou a notářský řád z roku 1871 tedy platil v nezměněné podobě až do roku 1918.

Jak už bylo zmíněno, notářský řád z roku 1871 byl velice zdařilým dílem. Díky tomuto řádu si notáři vydobyli ve společnosti po zásluze důstojné postavení. Vzdůstající význam notářství dokládalo i to, že o notářská místa se ucházeli i členové advokátního stavu a notáři se stávali bývalý činní advokáti, které lákalo nejen finanční ohodnocení, ale i nárůst prestiže notariátu. Notáři za platnosti toho řádu, trvale našli postavení v právním řádu a zapojovali se do politických, stavovských a kulturních aktivit. Notářství však mělo zároveň i nadále své stále odpůrce, nejčastěji jednotlivce s advokátního stavu.⁵⁷

2.4 Notářství v období 1918 – 1938

Po skončení 1. světové války a rozpadu Rakouska-Uherska došlo ke zřízení samostatného státu Československé republiky. Od počátku platilo, že „*veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti*“⁵⁸ Recepčním zákonem z 28. října 1918, tak došlo k recepci dosavadní právní úpravy a v platnosti pro Čechy zůstal notářský řád z roku 1871 č. 75/1871 ř. z. Pro Slovensko a Podkarpatskou Rus přetrval zákonný článek XXXIV/1874.

Zánik mocnárství a vznik nového státu přivítali notáři v Československu s povděkem. Notáři založili s úmyslem o seskupení všech notářů v Čechách nový spolek, který se nazýval Spolek notářů československých a začali vydávat odborný časopis „*České Právo*“. Od počátku nového státního zřízení se snažili notáři o unifikaci a reformu notářského řádu. Příprava nového řádu byla vedena ve dvou liniích a to ve stavovské a ministerské. Stavovská linie navázala na návrh, který byl v roce 1911 předložen do říšské rady. Tento návrh byl rozšířen o podněty a připomínky ze strany pražské notářské komory a Spolku notářů československých. Stavovský návrh byl poměrně obsáhlý a obsahoval jedenáct článků uvazovacího zákona, které byly členěny v 210 paragrafech. Jako jeden z důvodů jmenovali, že notářský řád nebyl ideálně systematicky uspořádán a

---

⁵⁷ Tamtéž s. 109

⁵⁸ Tamtéž s. 120

navrhovali jeho změnu. Návrh dále přinášel úplnou autonomii notářství, které nemělo podléhat ingerenci státního zastupitelství a ani kontrole ze strany sborových soudů. Obsahem návrhu byl také předpoklad, že notářům bude svěřena výlučná agenda nesporných řízení pozůstalostní. Tímto návrhem měly být zaké zpřísněny podmínky pro přístup k povolání notáře. Nově byl zaváděn požadavek právnického doktorátu, přípravná praxe se prodlužovala na pět let, z toho tři roky měly být vykonané u notáře, jeden rok u advokáta, či finanční prokuratury a jeden rok u soudu. Stavovský návrh předpokládal zrušení malých notářských komor a mělo dojít k zachování pouze tří velkých komor, a to pro Čechy se sídlem v Praze, pro Moravu se sídlem v Brně a pro Slovensko se sídlem v Bratislavě.⁵⁹

Návrh nového řádu byl zpracováván z podnětu ministerstva spravedlnosti komisí, v které byli významní čeští notáři Karel Batěk, Jaroslav Čulík, Václav Černý a Gustav Kreiml a očekávalo se jeho kladné přijetí. Předložený návrh byl velice kvalitním dílem, přesto k jeho přijetí nedošlo a přípravy nového řádu se ujalo ministerstvo spravedlnosti.

Osnova nově připravovaného řádu z pera ministerstva spravedlnosti byla ovšem podrobena drtivé kritice. Nespokojeni s ní byli jednak advokáti, ale také i notáři. Kritika zaznívala nejen na stránkách advokátního časopisu *Česká advokacie* ale i v notářském *Českém právu*. Rozdíl obou návrhů byl velice zásadní a spočíval v rozdílném pojetí notářského povolání. Stavovský návrh počítal s notářstvím jako osvědčovací orgánem pověřeným státem a nadaným veřejnou vírou, zatímco ministerský vrh počítal s notářstvím jako orgánem státní správy.

I přes velikou kritiku obsahoval ministerský návrh několik kladně hodnocených pasáží. Poměrně kvalitně v něm byla zpracována problematika kárného řízení, možnost substituce notáře notářským kandidátem v řízení sporném a byl akceptován požadavek na odborné znalosti a podmínku právnického doktorátu. Vládní návrh také přebíral myšlenku zjednodušení stavovské struktury a předpokládal zřízení čtvrté notářské komory se sídlem v Košicích.⁶⁰

Polemika nad podobou vládního návrhu zastavila práce na přípravě nového řádu. Obsáhle se o podobě stávajícího zákoníku a nutnosti přijmout nový řad pravidelně

---

⁵⁹ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 122

⁶⁰ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 123

věnovali v Českém právu významné osobnosti stavu. Ovšem i přes objektivní potřebu nového zákoníku se příprava nového řádu stále prodlužovala a následně byly všechny práce na přípravě nového řádu trvale ukončeny vypuknutím druhé světové války.

Právní úprava i následkem nastíněných problémů neprošlo za první republiky žádnými zásadními změnami a v platnosti zůstával notářský řád z roku 1871, který byl postupně upravován díky přijetí nových zákonů a nařízení vlády.

První zákonem, který se tak dotýkal notářství, byl zákon z 19. března 1919 č. 155/1919 Sb., kterým se měnilo ustanovení notářských úřadů a notáři jmenovaní za existence monarchie, měli povinnost do jednoho měsíce od účinnosti zákona, vykonat přísahu věrnosti Československé republice. Další navazující právní úpravou byl zákon z 2. prosince 1919 č.13/1920 Sb., kterým se měnilo ustanovení o služební přísaze praktikantů, askulantů, soudců, advokátů a soudních notářů. Důležitým předpisem bylo nařízení vlády z 22. prosince 1920 č. 657/1920 Sb. z. a n., které upravovalo pečetě veřejných notářů. Nová pečeť měla obsahovat jméno notáře, označení, že se jedná o notáře a sídlo. V případě, že notář sídlil v okrese, kde se vyskytovala více jak 20% národnostní menšina, musela být pečeť v jazyce československém a i v jazyce menšinovém. Důležitou zákonnou úpravou bylo i vládní nařízení č. 102/1923 Sb. z. a n. o poplatcích a zákon z 3. dubna 1925 č.54/1925 Sb. z. a n., kterým se měnila některá ustanovení o poplatcích, taxách a kolcích.⁶¹

Za období první republiky bylo ještě vydáno nařízení vlády z 9. dubna 1926 č. 50/1926 Sb. z. a n. o evidenci posledních pořízení sepsaných u soudu nebo notáři nebo u nich uložených, které ukládalo notářům povinnost oznamovat příslušným soudům, dle bydliště pořizovatele všechny závěti sepsané či uložené u dotčeného notáře. Každý notář tak musel učinit jednou měsíčně nejpozději osmého dne každého měsíce.⁶²

Právní předpisy týkající se notářství uzavíralo vládní nařízení ze 14. září 1928, č. 160/1928 Sb. z. a n., o úschově peněz a jiných cenných hodnot notáři, které notářům ukládalo povinnost vést zvláštní knihu úschov, do níž měl být zapsán

---

⁶¹ Tamtéž s. 124

⁶² BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0. S. 125

každý příjem a vydání depozita a ten musel být potvrzen osobou, která to žádala i notářem.⁶³

Organizace notářských komor v Československu v letech 1918-1938 neprošlo žádnou zásadní změnou a významně proměněna nebyla ani jejich agenda. Výraznou a neformálně ustanovenou reprezentantkou notariátu v českých zemích byla pražská komora. V Československé republice bylo v roce 1929 zřízeno 453 notářských úřadů, z toho jich bylo 258 v Čechách, 100 na Moravě, 64 ve Slezku, 61 na Slovensku a 10 na Podkarpatské Rusi. Nejpočetnější byla pražská notářská komora, která čítala 138 notářů. Národnostně převládala československá s 288 notáři oproti německé národnosti, které měla 135 zástupců. Kandidátů notářství bylo v roce 1927 evidováno 187, nejvíce jich bylo v obvodu pražské komory, nejméně v obvodu českobudějovické komory.⁶⁴

Notářského stavu se dotýkalo také národnostní rozdělení a s tím spojená jazyková otázka. Notářů české národnosti bylo na území Československé republiky zhruba dvě třetiny a zbylá třetina byla národnosti cizí. Jazykovou otázku upravoval zákon z 29. února 1920 č. 122/1920 Sb. z. a n., který ustanovil jako úřední jazyk československý. Vládní prováděcí nařízení z 3. února 1926, č.17/1926 Sb. z. a n. poté jmenovitě uvádělo notáře mezi osobami na něž se právní úprava vztahuje a notáři ho přijali s povděkem. To v praxi znamenalo, že většina agendy měla být vedena zásadně v jazyce státním, tedy československém. Každý notář měl povinnost do šesti měsíců od účinnosti nařízení prokázat znalost státního jazyka. Menšinový jazyk mohl být používán pouze v okresech s kvalifikovanou 20% menšinou a dále při sepisování soudních podání pro účastníka menšinové národnosti. Notářské spisy mohly být v okresech s kvalifikovanou menšinou vedeny dvojjazyčně, avšak vždy musel být spis veden v jazyce státním. Pokud došlo k nedodržení jazykového zákona, jednalo se o kárné provinění příslušného notáře.

Výkon notářského povolání se za první republiky moc nezměnil a tradiční notářská agenda zůstávala ve své podstatě nezměněna. Konec mocnářství a tím i nové politické poměry však notářům přinesly k řešení více věcí hospodářského a finančního rázu.

---

⁶³ Tamtéž s. 125

⁶⁴ Tamtéž s. 125

Výraznou měrou zasáhli notáři do průběhu první pozemkové reformy v roce 1919 a byli činní jak na straně velkostatkářů, kterým byli pozemky zabavovány, tak i na straně těch, kterým byly zabrané pozemky přidělovány. Na této výnosné agendě se podíleli venkovští i městští notáři.

Zatímco některým notářům nové politické zřízení přinášelo vysoké výnosy, někteří méně podnikatelsky zdatní, strádali. Často o úspěchu a dobrém výdělku rozhodovalo i místo v jakém obvodu se úřad nacházel. Proto i čekací pořádky na určité známé notářské úřady byly přeplněné a naproti tomu některé úřady bylo těžké obsadit a zůstával dlouho bez jmenovaného notáře. Takováto situace nastala i v 30 letech v Praze, kdy notářská komora marně několikrát inzerovala volné místo v jednom z pražských obvodů a marně apelovala na notáře, aby se přihlásili do výběrového řízení a prázdný úřad obsadili.

Po celé období první republiky také museli notáři tvrdě bojovat s pokoutnictvím, které bujelo v hojné míře.

Jako i v dobách minulých, tak i za první republiky se občas objevovali myšlenky na zrušení notářství, ale většinou to byly jen ojedinělé nářky nespokojených advokátů. Většinou na ně notářská obec moc nereagovala, ale po velice útočném článku doktora Jaquese, který vyšel v časopise *Česká Advokacie*, rozhodl se doktor Čulík, že už dále nelze mlčet a obsáhle se těmto nepřátelským projevům věnoval na stránkách *Českého práva*.⁶⁵ Takovéto občasně slovní potyčky se objevovali i v průběhu dalších let.

Notářství i přes některé problémy zůstalo v letech 1918 – 1938 prestižním povoláním a úspěchy sklízeli ti, kdo ho nebrali pouze jako prostředek k získání peněz, ale i jako služby veřejnosti.

---

⁶⁵ *České právo: časopis Spolku notářů československých*. Praha: Spolek notářů, 1919, roč.1,č.1, s.1

3. Vývoj notářství na Strakonicku v letech 1851 – 1938

3.1. Historie města Strakonice

Město Strakonice má bohatou a dlouhou historii. Leží na soutoku dvou řek, zlatonosné Otavy a menší, proudné Volyňky. První osídlení strakonické kotliny sahá hluboko do minulosti a dle dochovaných nálezů probíhalo Kelty, které do této oblasti lákalo zlato Otavy. Názory na vznik názvu Strakonice se různí a vzbuzují otázky. Někdo se domnívá, že je odvozeno od osady Strachov, další se přiklání k verzi, že k názvu města přispěli straky, které se v oblasti hojně vyskytovaly. V neposlední řadě existuje i náhled, že je jméno odvozeno od obilniny zblochanu vzplývavého, jemuž Slovanští sběrači říkali strako-noga.⁶⁶ Jako nejpravděpodobnější se však jeví verze, že název je dovozen od erbu Bavorů, který obsahuje střelu, německy Strahl. Psaný název Strakonice se různě v dobách minulých proměňoval: Sraconic, Strakonitz, Straconitz, Strakona, Stracona, Straconicum, Strakono, Strakonitz. Bohužel se z této doby nedochovalo mnoho pramenů.

Obr. Č. 1 Strakonice roku 1710 (*Strakonice : propagace a adresář. 1. část. s 141*)

První listinný záznam o existenci místa Strakonice pochází z roku 1235, kdy se podpis pána Bavora se jménem sídla – Strakonice objevuje na dvou listinách krále Václava I.. První je z 17. února roku 1235 a druhá pochází z 18. března téhož roku a je sepsána v Praze. Bavor ze Strakonic je zde uveden jako svědek a poprvé se tak zde objevuje písemný záznam o existenci Strakonic.⁶⁷

S určitostí lze říci, že dějiny města Strakonice jsou pevně vázány k dějinám Strakonického hradu a to do té míry, že lze říci, že bez hradu nebylo by vzniklo

⁶⁶ FIBICH, Ondřej a Karel SKALICKÝ. *Obrazy z dějin Strakonice: 650 let města*. Strakonice: Ondřej Fibich, 2017. ISBN 978-80-88002-15-4. s.12

⁶⁷ CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice : město, lidé, osudy*. Vyd. 2., upravené, rozšířené. Strakonice: Městský národní výbor, 1989. 426 s, s24

město a že bez města nebyl by se zase dodnes zachoval hrad.⁶⁸ Město vzniklo jako podružný a zcela závislý útvar na hradu, ale postupem času se role obracela.

Hrad vystavěl významný panský rod Bavorů, odhaduje se, že ze stavbou započal Bavor I. již někdy okolo roku 1220. Tento významný pán ze Strakonice zastával vysoké funkce na české dvoře, byl nejvyšším číšníkem českého krále a poté i nejvyšším královským komorníkem. Díky svému postavení získal značné jmění a nechal vystavět i další hrad v Horažďovicích, kolem kterého založil město. Jeho moc v krajině, kterou ovládal, byla téměř neomezená.⁶⁹ Traduje se, že se Bavor I. zúčastnil v roce 1203 nebo 1214 křížové výpravy do Palestiny, kde se seznámil s rytíři sv. Jana Jeruzalémského a při této výpravě jim slíbil, že pokud se vrátí šťastně ve zdraví, věnuje jim bohatý dar. Svůj slib dodržel a jak je patrné na třech listinách z let 1243 až 1251 daroval jim část svého dosavadního sídla, kostel a řadu vesnic v okolí Strakonice. Darovací listina z roku 1243 zní: „*My, Bavor ze Strakonice, známo tímto činíme, že špitálu sv. Jana Jeruzalémského pro odpuštění hříchů našich a manželky naší, jakož i synů našich a rodičů našich věnujeme kostel a dole uvedené vsi z našeho majetku a sice kostel strakonický a dům s věnem mimo domu vládcova, (vsi) Lom, Ptakovice, Miloňovice, radošovice, Sousedovice, Libětice, Mutěnice Krty se vším příslušenstvím, a předem zmíněná naše manželka řečnému špitálu věnovala tyto vsi, totiž Makarov a Kozlov, zakoupený za 66 hřiven a další vesnici Mnichov.*“⁷⁰ Listina byla stvrzena několika svědky a poté ji stvrdil i sám král Václav I. Díky těmto darů bylo nastoleno panství Johanitů, které ve Strakonících trvalo takřka 700 let až do roku 1925.

Bavor I. zemřel zhruba okolo roku 1260 a jeho panství a majetek přebral syn Bavor II., někdy také nazývaný Bavor Veliký. Nebyl pouze synem svého úspěšného otce, ale i pokračovatelem rodové slávy neboť se roku 1277 stal nejvyšším maršálkem království, to byla v té době první hodnost po králi, vzal si za manželku dceru krále Přemysla Otakara II. Anežku. Rod Bavorů v něm dosáhl vrcholu své moci, slávy a moci. Pokračoval ve zvelebování sídla a budování pevnosti ve Strakonících, které doplnil o dvě strážní věže, z nichž jedna zvaná Rumpál se dochovala dodnes a také hrad obklopil kamenou hradbou. Vzhledem

---

⁶⁸ *Strakonice : propagace a adresář. 1. část.* Ve Strakonících: Nová Šumava, 1933. 214 s. · il., tabulky s. 141

⁶⁹ *Strakonice - vlastivědný sborník. 1. díl, Kapitoly z historie.* Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2002. 276 s., 48 s. obr. příl. ISBN 80-238-7889-1 · rejstř. s. 41

⁷⁰ CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice : město, lidé, osudy.* Vyd. 2., upravené, rozšířené. Strakonice: Městský národní výbor, 1989. 426 s, s27

k tomu, že Bavor II. Byl také purkrabím na Zvíkově, kde se tyčí velice podobná věž Markomanka, domnívají se někteří badatelé, že k úpravám na hradě byli povoláni stavitelé ze Zvíkova. Stejně jako jeho otec, podporoval i Bavor II. řád johanitů. Obdarovával je domy, statky, peněžními dary a také pomohl vymocit v jejich prospěch některá práva. Pak ovšem přišel osudný rok 1278, kdy na Moravském poli zahynul král Přemysl Otakar II.. Bavor II se stáhl do ústraní a někdy okolo roku 1280 zemřel.

Po něm se ujal moci nad Strakonice jeho syn Bavor III., pokračoval v otcových šlépějích a také byl purkrabím na královském hradě Zvíkov. Po zvyku své doby v roce 1291 slavnostně před královským biskupem Pavlem potvrdil všechna darování svých předků ve prospěch johanitského řádu a věnoval mu nadále svou přízeň.⁷¹ Bavor III. měl v úmyslu přestěhovat rodinné sídlo ze Strakonic do Horažďovic, které se mu díky své poloze pod župním hradem Prácheň zdálo výhodnější. Do jeho života však zasáhl boj o českou korunu. Po zavraždění krále Václava III. v Olomouci roku 1306, kdy čeští páni zvolili za nového krále Rudolfa Habsburského, odmítal jako řada dalších českých šlechticů Rudolfa a podporoval jeho protikandidáta Jindřicha Korutantského. Rudolf se vypravil se svým vojskem proti Bavorovi III s úmyslem ho pokořit a oblehl ho v Horažďovicích. Při obléhaní však smrtelně onemocněl úplavicí a následkem toho zemřel dříve než se mu stihl Bavor III. vzdát. Bavora však přivedli do přítmi stanu, kde umě naaranžovali na královském křesle Rudolfa a on se tak nevědomky pokořil už mrtvému králi.⁷²

Poslední zmínka o Bavorovi III je z roku 1313, kdy se dohodl se svými bratry Vilémem a Mikulášem na rozdělení panství, sám se ujal Bavorova a zde umírá roku 1317. Strakonické panství ovládl Vilém nyní psaný ze Strakonic, který zde vládl do roku 1359 a stejně jako jeho předchůdci stvrdil všechna předchozí darování ve prospěch johanitského řádu, ovšem bylo patrné, že dary jsou podstatně menšího rozsahu. Vilém se marně ucházel o dědictví po svém bratrovi v Bavorově a dostal se tak do sporu s mocným jihočeský velmožem Petrem z Rožmberka rozepře mezi pány byla vyřešena na tu dobu často obvyklým způsobem, neboť Vilém si roku 1344 vzal za manželku neteř pana Petra

---

⁷¹ CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice : město, lidé, osudy*. Vyd. 2., upravené, rozšířené. Strakonice: Městský národní výbor, 1989. 426 s, s32

⁷² *Strakonice - vlastivědný sborník. 1. díl, Kapitoly z historie*. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2002. 276 s., 48 s. obr. příl. ISBN 80-238-7889-1 · rejstř. s. 45

z Rožmberka Markétu ze Šternberska.⁷³ Manželství tohoto páru, ale zůstalo bez potomků. Vilém byl tedy nucen už za svého žití zapsat celý svůj majetek královské komoře.

Posledním z Bavorů, který se ujal majetku byl synovec Viléma Bavor IV. někdy také zvaný Bašek z Blatné. Končí s ním však vstřícný vztah k johanitskému řádu. Pocházel z daleko chudší větve Bavorů a neoplýval hmotnými prostředky, tak jako jeho předci. Snažil se na řádu vydobýt zpět darované statky a s johanity se neváhal soudit, aby získal bohatství. Oproti tomu získával přízeň měšťanů tím, že jim zvětšoval jejich práva a v historii se zapsal tím, že roku 1367 vydal listinu, kterou udělil strakonickým zákupní, purkrechti právo a zaručil jim, že jejich městské statky nebudou nikdy přeměňovány a zcizovány. Bavor IV. umírá kolem roku 1380 a jeho zákonní nástupci byli nedospělého věku.

Na přelomu 14. a 15. století dochází ke zchudnutí pánů ze Strakonice, ztrácí také svou významnou dějinnou úlohu a vláda Bavorů na hradě i ve městě zaniká.

Historicky bylo město s hradem neodmyslitelně spjato. Rozkládalo se v podhradí na území tehdejších kolonií Žabokrty, Bezděkov, Lom, Velké město a Menší město. Toto volné osídlení se drží takřka po celý středověk, avšak i přesto je jednoznačně považováno za město.⁷⁴ Původní neuspořádaná dřevěná zástavba se v průběhu 14. století rovnala do dnešních uličních řad. Z výjimkou významných staveb, jímž byly kostely a hrad se i následkem mnoha ničivých požárů původní domy nedochovaly.

S tím jak slábla moc Bavorů, naopak nabýval na důležitosti řád johanitů. Po smrti posledního Bavora odkoupili zbytek hradu s dalšími sousedními pozemky a stali se majiteli celého strakonického panství včetně města Strakonice.⁷⁵ Velmistrem byl v té době Jindřich z Hradce a snažil se i z praktických důvodů o dobré vztahy s měšťany. Potvrdil jim tak všechna privilegia a svobody, které jim byla udělena předchozími majiteli města. Přicházela však doba nepokojů a bouří. Po roce 1420, kdy došlo husity k vyplnění hlavního sídla johanitů v Praze, stávají se centrem řádu a bydlištěm velkopřevore Strakonice. V době husitských nepokojů

---

⁷³ CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice : město, lidé, osudy*. Vyd. 2., upravené, rozšířené. Strakonice: Městský národní výbor, 1989. 426 s., s41

⁷⁴ *Strakonice - vlastivědný sborník. 3. díl, Kapitoly ze života města*. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2005. 327 s., 64 s. obr. příl. ISBN 80-239-4790-7 s.10

⁷⁵ *Strakonice - vlastivědný sborník. 1. díl, Kapitoly z historie*. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2002. 276 s., 48 s. obr. příl. ISBN 80-238-7889-1 · rejstř. s. 50

byly Strakonice katolickým územním ostrovem a již zmíněný generální převor Jindřich z Hradce stanul ve známe bitvě u Sudoměře proti Janu Žižkovi, kde husitský vojevůdce získal své slavné vítězství. Jindřich byl dle pověsti vážně raněn šipkou nebo kamenem do palce nohy. Nejspíše se mu do nohy dostala sněť a záhy nato umírá.⁷⁶ Vzhledem k tomu že, Strakonice byly baštou katolické strany na zdejším území bylo logické, že se je Žižka pokusí dříve, či později dobýt. V literatuře o tom existuje několik zmínek. Traduje se, že se Žižka pokoušel o jejich ztečení, ale neúspěšně.⁷⁷ I přesto, že byl nakonec Jan Žižka poražen do zdejší krajiny to klid nepřineslo. Drobné útoky a rozmíšky přetrvávaly nadále.

S postupem doby, jak docházelo k narůstání města, které do té doby bylo nesourodou a nepravidelnou srostlicí několika sídlišť, změnilo se i opevnění městských hradeb, protože město bylo do té doby jen provizorně ohrazené. Došlo k vybudování kamenných hradeb na severu města a kolem zdi byl vybudován široký příkop naplněný vodou.

V 14. a 15. století se začínají ve společném zájmu sdružovat řemeslníci mistři, aby zabránili pronikání cizích živlů do různých odborností. Prvním řemeslnickým cechem, který zde vznikl byl cech krejčovský. Následovaly pak cechy soukenické postřihovačské a v neposlední řadě cechy zlatníku, sedlářů, zedníků, pekařů a dalších.⁷⁸

V nadcházející době se zde střídali období poklidu, úrody a slunečného počasí, které přálo výrobě vína a piva s obdobími daleko chmurnější, kdy přišli mohutné záplavy, požáry a nemoci které decimovaly místí obyvatelstvo. Velký oheň v roce 1508 zničil i velkou část domů na Velkém a Malém městě a soudní spory o to kdo mohutný požár zavinil a bude nucen zaplatit pohořelým nemalou škodu, trvaly přes dva roky.⁷⁹ Komorní soud v Praze, který se zabýval tímto sporem však rozhodl, že paní Bavorovská u které nejspíše vyšlehly plameny jako první, nemusí platit poškozeným náhradu, protože není takový zákon, který prikazuje, že by

---

⁷⁶ CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice : město, lidé, osudy*. Vyd. 2., upravené, rozšířené. Strakonice: Městský národní výbor, 1989. 426 s, s59

⁷⁷ Tamtéž s. 60

⁷⁸ Tamtéž s. 87

⁷⁹ CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice : město, lidé, osudy*. Vyd. 2., upravené, rozšířené. Strakonice: Městský národní výbor, 1989. 426 s, s90

někdo ze stavu panského nebo rytířského měl zaplatit škodu, když u něj oheň neúmyslně vzešel.⁸⁰

Náboženská situace zde byla komplikovaná, protože se zdejší lidé přiznávali ke čtyřem vyznáním. Bylo to katolictví, přiznání pod obojí, učení bratrské a také sem na základě Lutherových tezí proniklo německé protestantství.⁸¹ Žilo zde i několik židovských rodin, ale byla jich jen hrstka. Do života města nijak zásadně nezasahovali, protože jim nebyla povolena počestná povolání a mohli se živit jen půjčováním peněz.

Obraz města na začátku 17. století se velice podobal dobám minulým a rozkládalo se až na pár změn na stejném půdorysu.

Počátky třicetileté války zasáhly i Strakonice. Při pražské defenestraci byl ušetřen vyhození strakonický velkopřevor maltézských rytířů Matouš Děpold Popel z Lobkovic, který byl v osudnou dobu přítomen kanceláři na pražské hradu. Zachránilo ho, že byl odveden stranou a následně bezpečně dopraven do svého malostranského paláce.⁸²

V létě roku 1619 byly skoro celé jižní Čechy obsazeny císařským vojskem Buquoyovým, hrad však zatím odolával. Zpustošení se však nevyhnul. K jeho dobytí došlo 13. prosince 1619, kdy do něj vtrhla vojska a zničila většinu náboženských symbolů, sochy svatých, kostelní obrazy a také poničili obraz Narození Páně na kterém vypíchali všem postavám oči. Tento obraz se poté proslavil při bitvě na Bílé Hoře, kdy ho kněz Dominik nesl před vojskem a zajistil tím vítězství.⁸³

Následující doba pro místní nebyla moc příznivá. Město roku 1626 postihl další veliký požár, při které shořelo přes sto domů, radnice i městský archiv. Hrad byl zpustošený a vybitý. Podobně dopadli i okolní tvrze a hrady. Náboženský tlak,

---

⁸⁰ Tamtéž s 90

⁸¹ Tamtéž s. 126

⁸² FIBICH, Ondřej a Karel SKALICKÝ. *Obrazy z dějin Strakonice: 650 let města*. Strakonice: Ondřej Fibich, 2017. ISBN 978-80-88002-15-4. s.47

⁸³ CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice : město, lidé, osudy*. Vyd. 2., upravené, rozšířené. Strakonice: Městský národní výbor, 1989. 426 s, s154

aby se poddaní vrátili ke katolictví sílil.⁸⁴ Krajem se toulaly i různé loupeživé tlupy.

Další bolestná vzpomínka místních je na rok 1641, kdy město, hrad i kostel vydrancovali Švédí. Do hradu se dle pověsti dostali tajnou malou brankou u Pětikolského mlýna, kam je zavedl místní mlynářský učen a té té doby se jí říkalo švédská. Při tomto obsazení pravděpodobně došlo o odcizení vzácného rukopisu Codex argenteus, který je uložen na univerzitě Carolina rediviva ve švédské Uppsale.⁸⁵

Doba okolo roku 1650 byla pro město nepatrně příznivější. Došlo k založení místního měšťanského právovárečného pivovaru, který se dochoval až do dnešních let, protože předchozí domy měšťanů s právem vařit pivo byly poničeny a rozkradeny. Významnou událostí také bylo, že došlo k slavnostnímu odvezení obrazu Madony s vypíchnutýma očima do Říma, který se tak proslavil při bitvě na Bílé Hoře.

V 17. a 18. století procházeli Strakonice mnoha změnami, kdy se přestavovalo a stavělo spoustu nových objektů a také se měnil způsob života obyvatel.⁸⁶ Jsou stavěny nové lávky a mosty, které mají různou dobu trvání, protože díky své poloze trpí město častými povodněmi. Zhruba v této době byla také vystavěna v židovském ghettu na Bezděkově synagoga, které ovšem byla oproti honosným římským kostelům velice jednoduchého a levného vzezření.

V této době se udála i další významná událost. Roku 1718 se zde stal jeden ze zaprotokolovaných zázraků Jana Nepomuckého. U Pětikolského mlýna spadla malá Rozárka Hodánková do mlýnského náhonu, prošla mlýnským kolem a dvě hodiny prý ležela pod ledem, poté ji vynesla voda na břeh. Po dlouhém křísení se jí podařilo probrat a ona prohlásila, že se jí pod ledem zjevil Jan Nepomucký a utěšil ji záchranou života.⁸⁷

V průběhu devatenáctého století dochází opět ke změně obrazu města. Tím jak se mění válečné technologie, ztrácí mohutné hradby svou základní funkci a jsou

---

⁸⁴ CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice : město, lidé, osudy*. Vyd. 2., upravené, rozšířené. Strakonice: Městský národní výbor, 1989. 426 s., s154

⁸⁵ Tamtéž s. 165

⁸⁶ *Strakonice - vlastivědný sborník. 3. díl, Kapitoly ze života města*. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2005. 327 s., 64 s. obr. příl. ISBN 80-239-4790-7 s.11

⁸⁷ FIBICH, Ondřej a Karel SKALICKÝ. *Obrazy z dějin Strakonice: 650 let města*. Strakonice: Ondřej Fibich, 2017. ISBN 978-80-88002-15-4. s.55

přestavovány, zasypávány a využívány k jiným než obranným účelům. Průmyslový rozvoj mění zažité pořádky. Z provinčního poddanského městečka se stává průmyslové, správní a obchodní středisko.⁸⁸ Do popředí se dostává průmyslová výroba, kdy dochází k dynamickému růstu textilních závodů. Ve stínu hradu se zde pokládají základy budoucích velkých fezáren, které budují židovské rodiny Furthů a Weillů. Město má v širokém okolí dobrý zvuk, chodí se sem zaučovat řemeslníci z daleka a za prací sem dojíždí i mnoho dělníků. Výroba fezů ve Strakonících se stávala známou i v zahraničí. Nově roste tovární komplex při břehu Volyňky a okolo roku 1850 zde místní továrny zaměstnávají přes 1200 dělníků.

První polovina 19. století neznamenaala jen rozvoj průmyslové výroby, ale také nastávala doba obrození národa. Narodil se zde významný vlastenec a básník František Ladislav Čelakovský. Jako i mnoho jiných, pocházel z chudé rodiny, neboť jeho otec byl tesařem. Dalším významným rodákem v té době narozeným byl Josef Šmidinger a i on významně zasáhl do historie města.

Revoluční události roku 1848 zasáhly i Strakonice. Poté co císařský patent z dubna téhož roku povolil tvoření Národních gard, vznikl i ve Strakonících 4. prapor tohoto sboru. Nelze si však strakonickou gardu představovat jako nějaké dobře vyzbrojené a vycvičené těleso. Po založení měla zhruba 600 členů a velitelem byl lékař MUDr. Karel Votýpka. Jejich činnost odvíjela především v cvičeních a řečnění, či držení stráží.⁸⁹ Město poté v roce 1849 zasáhla cholerová epidemie při které zemřelo 462 lidí a tím byla ukončena i činnost Národní gardy a utichnutí veškerého veřejného života.

Roku 1850 právně skončilo panství maltézskeho řádu ve Strakonících. Vlivem nového správního zřízení se na krátkou dobu město stalo součástí nově vzniklého plzeňského kraje a byli zde okresní soudní a správní orgány.⁹⁰ Textilní průmysl se výrazně rozrůstal a na bohatství a významu nabývaly i židovští vlastníci továren Furthu, Weillů, Steinů a Zuckerů. Ovšem mezi obyčejným lidem se netěšili veliké oblíbenosti a roku 1855 propukla i první stávka dělníku, která

---

⁸⁸ *Strakonice - vlastivědný sborník. 3. díl, Kapitoly ze života města.* Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2005. 327 s., 64 s. obr. příl. ISBN 80-239-4790-7 s.11

⁸⁹ CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice : město, lidé, osudy.* Vyd. 2., upravené, rozšířené. Strakonice: Městský národní výbor, 1989. 426 s, s154

⁹⁰ Tamtéž s. 274

nebyla obrovského rozsahu avšak byla důležitá, protože byla vůbec první na českém jihu.

Významným mezníkem byl rok 1867, kdy došlo novým zákonem o spolčování a shromažďování k rozvoji spolkové činnosti. Vznikalo zde mnoho druhů spolku. Některé jen lokální významu, jiné však významnější. Některé zaměřovali svou činnost proti tehdy postupující germanizaci školství a společenského života. Tím byli Národní jednota Pošumavská a Prácheň. Své zastoupení zde měli i dělnické spolky. Tam lze zařadit Budoucnost, Řemeslnickou- živnostenskou besedu a další. Vznikali, ale i spolky zemědělské-chovatelské. Činný zde byl Rybářský spolek, Hospodářský spolek, Sdružení zemědělců a další. Následovány byli sportovními spolky. Vznikly tenisový spolek – Lawn, fotbalový Sportovní klub Strakonice a mnoho dalších.⁹¹ Nejvýznamnější však především byli pěvecký spolek Zvon, který byl nejstarším spolkem ve městě a tělovýchovná jednota Sokol, jejímž zakladatel byl dr. Miroslav Tyrš. Ovšem po roce 1868 došlo k jeho rozštěpení a jeho větší část se přeměnila v Hasičskou tělocvičnou jednotu Sokol a menší na Sokol Tyrš. Díky snahám o česko-židovskou kulturní asimilaci vznikaly spolky na její podporu. Byly jím Svaz Čechů a Židů a také Židovský ženský spolek v jehož čele stála manželka významného advokáta Maxe Brocka.⁹²

Konec století zastihl město v rozjitřených náladách, projevovalo se zde Marxovo učení dělnické společnosti, které se střetávalo německy mluvící židovskou menšinou, vlastenci a nacionalisty. Vycházela různá periodika, která hlásala podporu svým myšlenkám. Došlo k rozloučení a následnému sloučení dvou částí města, které se jmenovaly Strakonice a Nové Strakonice. Významně se rozvíjela výstavba. Byl postavena nová radnice na náměstí, spořitelna, všeobecná nemocnice, nový spolkový dům Sokol také nové železniční spojení mezi Plzní a Českým Budějovicemi. Počet obyvatel stále narůstal. O tom, že zde byla významná spolková činnost vypovídá i fakt, že roku 1903 jich zde působilo 36.⁹³

---

⁹¹ *Strakonice - vlastivědný sborník. 2. díl, Kapitoly ze společenského života.* Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2003. 399 s., 80 s. obr. příl. ISBN 80-239-1640-8 · rejstř. s 8.

⁹² *Strakonice - vlastivědný sborník. 1. díl, Kapitoly z historie.* Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2002. 276 s., 48 s. obr. příl. ISBN 80-238-7889-1 · rejstř. s. 117

⁹³ CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice : město, lidé, osudy.* Vyd. 2., upravené, rozšířené. Strakonice: Městský národní výbor, 1989. 426 s, s309

V počátcích dvacátého století i zde probíhaly mnohé demonstrace pracujících lidí, většího či menšího rázu. Významné byly i volby v roce 1907, které probíhali již na základě všeobecného volebního práva. Vedly se zde lité boje o vítězství.

Do života města zasáhla jako i jinde první světová válka. Do armády narukovalo spousta zdejších mužů. To mimo jiné znamenalo velikou ztrátu pracovní síly a fezárnách musely být zaměstnány v hojné míře ženy. Také se továrny museli přeorientovat na výrobu jiných artiklů. Jak se válka prodlužovala, tak i místní obyvatelstvo strádalo. Drahota se zvyšovala, zásobování vázlo a jídla byl nedostatek. Občanská nespokojenost se zvyšovala do ulic vyšly dělnice z fezárén a domáhaly se zlepšení zásobovací situace. Vše vrcholilo v říjnu 1918, kdy byla 14 října vyhlášena generální stávka. Zánik Rakouska – Uherska vybuchoval toho dne místní strážník Karel Kraus, vzápětí však byl zatčen a odvezen ke krajskému soudu v Písku.⁹⁴ Následoval však v Praze státní převrat a ve městě vypukly oslavy, stále ale vázla zásobovací situace, která se zlepšovala velice pomalu.

Poválečná doba se nesla v duchu politických střetů mezi levicí a pravicí. V prvních volbách v roce 1919 zvítězila sociálně demokratická strana a prvním starostou se stal místní advokát JUDr. Topinka. Významným počinem v témže roce bylo založení společnosti na výrobu zbraní, nazvána byla Jihočeská zbrojovka.

V třicátých letech zde probíhali politické boje mezi sociální demokracií, agrární stranou, komunisty a Národní obcí fašistickou, kterou vedl Radola Gajda. Postupem času s blížící se hrozbou války měnila se situace i zde. Strakonice se staly výzbrojním střediskem Stráže obrany státu, ovšem po mnichovské zradě zde sice nedošlo k územní změně, ale proudilo sem mnoho uprchlíků z blízkého pohraničí a obranná situace byla neudržitelná.⁹⁵ Fašistická vojska dorazili do města po poledni 15. března 1939. Vedení NSDAP a později i Gestapo se usídlilo na hradě.

---

⁹⁴ Tamtéž s. 334

⁹⁵ *Strakonice - vlastivědný sborník. 3. díl, Kapitoly ze života města.* Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2005. 327 s., 64 s. obr. příl. ISBN 80-239-4790-7 s.106

3.2. Vývoj správy a soudní organizace v jižních Čechách

Revoluční události v roce 1848 měly za následek celospolečenskou proměnu zřízení. Bylo zrušeno poddanství a roboty a výrazná proměna se očekávala i ve správním a soudním uspořádání. Vrchnostenským úřadům byla odňata pravomoc v záležitostech správních, soudních a finančních. Staré patrimoniální úřady, které neodpovídaly požadavkům správy, bylo nutné nahradit novými státními úřady.⁹⁶ O novém uspořádání se jednalo už od roku 1848, ale nebyla úplně jasná představa o tom, jak bude vypadat konkrétní správní organizace. Přistoupilo se na tezi, že nové správní okruhy budou stanovovány s ohledem na historii, dosavadní panství, farní obvody a národnostní oblasti.

Organizace politické správy v Rakousko-Uhersku byla schválena císařským rozhodnutím z 28. června 1849 č. 295/1849 ř. z. a organizace politických úřadů v Čechách byla upravena dle výnosu ministerstva vnitra č. 352/1849 ř. z. Čechy byly rozděleny na sedm krajů a sedmdesát devět politických okresů.

K nové organizaci došlo i v soudnictví. Uskutečnila se od 1. července 1850, protože do té doby vykonávaly soudnictví prozatímně soudy, dle josefinského uspořádání.⁹⁷ Na základě nové právní úpravy se nejnižším článkem soudní soustavy staly okresní soudy. Stanovení hranic mezi jednotlivými soudními okresy bylo svěřeno speciálním komisím, které dbaly na to, aby územní obvod nově vytvořeného soudního okresu zahrnoval pokud možno celý obvod někdejší patrimoniální pravomoci.⁹⁸ Výsledkem bylo vytvoření dvou obvodů vrchních zemských soudů, 13 obvodů zemských (krajinských) soudů v obvodu Vrchního zemského soudu v Praze, 8 obvodů zemských (krajinských) soudů na Moravě a ve Slezku v obvodu Vrchního zemského soudu v Brně, 210 soudních okresů v Čechách a 100 soudních okresů na Moravě a ve Slezku.⁹⁹

Několik soudních okresů (6 až 24) tvořilo širší obvod zemského soudu. Ten působil jako sborový soud a vykonával jak pravomoc civilní tak i trestní.

---

⁹⁶ Zwettler, Otto. *Historicko-geografický obraz jižních Čech v letech 1900-1914*. Otto Zwettler. 1. vyd. Brno : Univerzita J.E.Purkyně, 1984. 294 s., rejstř., tb., pl., mp. S.25

⁹⁷ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. S. 318

⁹⁸ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-959-6. S. 221

⁹⁹ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-959-6. S. 222

V Čechách se nacházelo 13 zemských soudů a byly to soudy v České Lípě, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Chebu, Jičíně, Kutné Hoře, Liberci, Mostě, Písku, Plzni, Praze, Táboře a Vysokém Mýtu.

Na území jižních Čech bylo zřízeno 28 soudních okresů a 10 podkrajských úřadů s krajskou vládou v Českých Budějovicích. Západní jihočeské okresy byly přiřčleněny ke krajské vládě v Plzni. Pod krajskou vládu v Českých Budějovicích patřily okresy – podkrajský úřad Benešov, České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Kaplice, Milevsko a Pelhřimov. Pod krajskou vládu v Plzni spadaly jihočeské okresy - podkrajský úřad Březnice, Písek, Prachatice, Strakonice se soudním okresem Horažďovice a Strakonice a podkrajský úřad Vimperk se soudními okresy Vimperk a Volyně.¹⁰⁰

V rámci působnosti krajské vlády v Plzni bylo v roce 1850 vytvořeno strakonické okresní hejtmanství se sídlem ve Strakonících a zahrnovalo dva soudní okresy – Strakonice a Horažďovice. Na území obvodu okresního soudu Strakonice se nacházelo celkem 86 katastrálních obcí s 24 774 obyvateli. Město Strakonice mělo 2 886 obyvatel, ostatní obce byly nepoměrně menší a žádná z nich nedosahovala více než 1000 obyvatel. Horažďovický soudní okres byl menší. Bylo v něm zařazeno 53 katastrálních obcí se 18 469 obyvateli. Největším městem byli Horažďovice s 2283 obyvateli, ostatní města měli méně než 1 000 obyvatel.¹⁰¹

Toto administrativní rozdělení se zdálo těžkopádné, a proto si vynutilo další reorganizaci v roce 1855. Novela soudnictví z roku 1855 měla za následek výrazné propojení prvoinstančních soudních orgánů s orgány politické správy. Nejnižším článkem soudní soustavy se v tomto období staly smíšené okresní úřady coby soudy. Ty byly zřízeny namísto předchozích okresních soudů a jejich územní obvody se kryly se soudními okresy. V letech 1855 až 1868 bylo v Čechách 187 smíšených okresních úřadů.¹⁰²

Na území jižních Čech byly následkem této reorganizace zřízeny tři krajské úřady se sídlem v Českých Budějovicích, Písku a Táboře. Pod krajský úřad (soud)

---

¹⁰⁰ Zwettler, Otto. *Historicko-geografický obraz jižních Čech v letech 1900-1914*. Otto Zwettler. 1. vyd. Brno : Univerzita J.E.Purkyně, 1984. 294 s., rejstř., tb., pl., mp. S.25

¹⁰¹ *Strakonice - vlastivědný sborník. 3. díl, Kapitoly ze života města*. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2005. 327 s., 64 s. obr. příl. ISBN 80-239-4790-7 s.64

¹⁰² SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-959-6. S. 230

v Písku spadly okresní úřady (soudy) Blatná, Březnice, Horažďovice, Kašperské Hory, Mirovice, Netolice, Písek, Prachatice, Strakonice, Sušice, Vimperk, Vodňany a Volyně.¹⁰³

V rámci původního strakonického okresního úřadu vznikli úřady dva a byli jím Strakonice a Horažďovice. Obvody soudních okresů zůstaly nezměněny.

Správní organizace spojující politickou a soudní agendu ovšem byla nevyhovující, a tak od poloviny šedesátých let byla připravována reforma, která by odloučila politickou správu od justiční.

Reorganizace nastala v roce 1868 přijetím prosincové ústavy ze dne 11. června 1868, č. 59/1868 ř.z. Byly zrušeny bachovské kombinované orgány správy a soudnictví a opětovně obnoveny samostatné okresní soudy ve svých původních obvodech. Nejnižším článkem tak byly okresní soudy, resp. městsky delegované okresní soudy a nadřizeny jim byli zemské (krajské) soudy.¹⁰⁴

Zrušeny byly krajské úřady a Čechy byly rozděleny na 89 okresních hejtmanství podřízených přímo místodržitelství. Na území jižních Čech vznikla tak územní organizace, jež přetrvala s jen s malými změnami až do roku 1949. V jižních Čechách bylo zřízeno 12 okresních hejtmanství pod které spadaly příslušné soudní okresy. Byly to okresní hejtmanství České Budějovice, Českým Krumlov, Jindřichův Hradec, Kaplice, Milevsko, Pelhřimov, Písek, Prachatice, Strakonice, Tábor, Třeboň a Týn nad Vltavou. Okresní hejtmanství v Českých Budějovicích bylo pověřeno dozorem nad okresními hejtmanstvími v Českém Krumlově, Jindřichově Hradci, Kaplici, Týně nad Vltavou a Třeboni. Okresní hejtmanství v Písku mělo dozor nad okresními hejtmanstvími v Blatné, Prachaticích a Strakonících. Okresní hejtmanství v Táboře mělo dozor na Pelhřimovem a od roku 1905 nad Kamenicí nad Lipou.¹⁰⁵

V rámci návrhů na nové správní uspořádání požádalo město Strakonice o znovuzavedení sídla okresního hejtmanství. Stejnou žádost v roce 1886 poslala i města Horažďovice a Volyně, která argumentovala svou výhodnou zeměpisnou

---

¹⁰³ ADAMOVIČ, Karolína. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. Praha: LexisNexis CZ, 2005. ISBN 80-86920-07-0. S. 99

¹⁰⁴ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-959-6. S. 231

¹⁰⁵ Zwettler, Otto. *Historicko-geografický obraz jižních Čech v letech 1900-1914*. Otto Zwettler. 1. vyd. Brno : Univerzita J.E.Purkyně, 1984. 294 s., rejstř., tb., pl., mp. S.27

polohou a vhodným dopravním spojením. Těmto žádostem nebylo vyhověno a na základě nařízení ministerstva vnitra z 10. července 1868 se sídlem okresního hejtmanství staly Strakonice. Tím byl politický okres rozšířen o obvod soudního okresu ve Volyni.

Okresní hejtmanství ve Strakonících od 1. září 1868 spravovalo celkem 220 katastrálních obcí se 73 760 obyvateli, kde soudní okres Strakonice měl 86 obcí a 29 114 obyvatel, soudní okres Volyně 81 obcí a 23 787 obyvatel a soudní okres Horažďovice 53 obcí s 20 859 obyvateli.¹⁰⁶

Obr. č.2 Politický a soudní okres 1920(Zwettler Otto, 1984, s. 28)

Výrazná změna v soudnictví nenastala ani po vytvoření Československa. Recepčním zákonem č. 11/1918 byla převzata téměř kompletně soustava rakouského soudnictví. Vznikly jen některé nové soudy, které si žádala právní praxe a na některých místech došlo ke změně názvu. Strakonický soudní okres, tak přetrval až na malé územní změny v podstatě ve stejné

podobě do roku 1941.

3.3 Notářské okrsky

Notářství Strakonice (1851 – 1951)

Notářství působilo ve strakonickém soudním okrese od roku 1851 a náleželo do písecko-plzeňské notářské komory. Za dobu existence zde působili čtyři notáři.

¹⁰⁶ *Strakonice - vlastivědný sborník. 3. díl, Kapitoly ze života města.* Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2005. 327 s., 64 s. obr. příl. ISBN 80-239-4790-7 s.64

Dominik Arnold	1852 – 1874
Josef Wotýpka	1876 – 1912
Karel Velkoborský	1913 – 1926
Josef Krátký	1926 – 1951

Notářství Volyně (1872 – 1951)

Notářství působilo nejprve od roku 1851 pod strakonickým soudním okresem a bylo vykonáváno strakonickým notářem Dominikem Arnoldem. Samostatně vzniklo ve Volyni až v roce 1872 a od této doby bylo v gesci volyňského soudního okresu a náleželo do písecko-plzeňské notářské komory. Později patřilo pod komoru pražskou. Za dobu existence zde působilo sedm notářů.

Jakub Drůbek	1872 - 1881
Bohuslav Pelikán	1881 – 1890
Václav Štěpánek	1890 – 1892
Alois Stoger	1892 – 1905
Jaroslav Čermák	1906 – 1910
Petr Pišl	1910 – 1938
Karel Riedl	1938 – 1950

Notářství Horažďovice (1851 – 1949)

Notářství působilo pod horažďovickým soudním okresem a náleželo do písecko-plzeňské notářské komory. Nejdříve bylo pod strakonickou správou, od roku 1857 už fungovalo samostatně. Praxi zde mělo 6 notářů v různě dlouhých časových obdobích.

Adam Bedřich	1857 - 1865
Karel Havelka	1865 - 1869

Jiří Weselý	1870 – 1876
Kvido Růžička	1877 - 1899
Josef Rosenauer	1899 -1925
Karel Korál	1925 - 1942

4. Biogram notáře na Strakonicku

Biogram typického notáře působícího na Strakonicku by se dal spojit s charakterizací typického notáře venkova. Strakonický okres a notáři v něm působící se v lecčems podobali jiným notářům působícím na menších venkovských městech. Žádný z notářů zde působících, výrazně nepřekročil svůj regionálním význam a nestal se tak celorepublikově známým. Zdejší notáři mají některé společné rysy, ale každý se trochu odlišoval. S jistotou se dá říci, že jejich význam často rostl i s obdobím a dobou ve které působili. Někteří vykonávali svou funkci po dlouhá léta, jiní až už následkem úmrtí nebo z důvodu přeložení do jiného města, působili ve svém úřadu kratší dobu. Jedno však mají všichni společné. O každém notáři se dá prohlásit, že byl váženou a ctěnou osobou a vykonával svou práci svědomitě. S dochovanými materiály nebyla nalezena žádná zmínka, že by došlo k nějakému pochybení, či excesu, které by vedlo k narušení důvěry ve zdejší notáře. Typický místní notář pocházel ze střední společenské vrstvy, byl synem místního menšího podnikatele, pocházel ze statku nebo sem byl převeden z jiného okresního města. Z dochovaných, studovaných materiálů se dá určit, že typický představitel notářského povolání, který zde působil, byl všeobecně známou osobou a těšil se společenské úctě. V mnohém se podobal zástupcům jiných právních stavů. Zapojoval se často do společenského života města a zasahoval do místní samosprávy. Nedá se však říci, že by zastával někdy tu funkci nejvyšší. Pouze jeden z notářů zde působících dosáhl až na funkci místostarosty, ale v obecním zastupitelstvu zasedalo mnoho z nich. Vrcholné pozice, které ovlivňovaly chod města a život lidí, zde většinou zastávali místní advokáti a z dochovaných materiálů i usuzují, že zástupci notářského stavu ani na ty nejvyšší funkce s vlastního rozhodnutí neaspirovali. Co je ovšem pro zdejší notáře společné, je jejich společenská činnost a kulturní a spolkové zapojení. Dá se říci, že se standartně účastnili spolkové činnosti, některé spolky regionálního typu pomohli založit a poté i pracovali v jejich orgánech. Typicky byli členy několika spolků a podíleli se na jejich pozdějším rozkvětu. V počátcích fungování zdejšího notariátu, provozovali svou činnost v německém jazyce, ale brzy začali vykonávat své úkony v jazyce českém. Našla se i výjimka, kdy jeden z notářů úřadoval pouze v jazyce německém, ale to se nesetkávalo s oblibou místního obyvatelstva a jeho nástupce už opět provozoval svůj úřad v češtině. Společné měli zdejší notáři i to, že jejich místo výkonu bylo nejčastěji umístěno na náměstí

města a bylo všeobecně známo, kde velevážený notář sídlí. Často se i jejich domy nazývali domy notářskými, přestože zde měli třeba jen jeden z bytů.

Nejčastější a nejtypičtější náplní notářské praxe ve zdejším okrese bylo sepisování nejrůznějších smluv ať už svatebních, o věnu, darovacích, manželských a majetkových nebo sepisování závětí. Výrazně je také zaměstnávalo ověřování různých skutečností, nejčastěji ověřovali listiny, okolnosti o určité osobě, vyhotovovali opisy, osvědčovali listiny a průběhy valných hromad. Také ověřovali podpisy a překlady. Výraznou agendou se v průběhu doby stala jejich činnost jako soudních komisařů. Dá se říci, že notářova činnost výrazně kopírovala plynoucí život místního maloměstského občana. Často jeden notář sepsal stejnému klientovi svatební, či manželskou smlouvu dále nějakou kupní nebo darovací a dokonce pak například vypracoval jeho poslední pořízení.

O tom, že sepisování notářských listin bylo mnohdy různorodé, svědčí i dvě vybrané listiny, které jsou uvedené níže.

První notářská listina je z roku 1877, sepsaná notářem Josefem Wotýpkou, notářem ve Strakonících.

Notariální spis

Č.j. 2443

V Strakonících dne devatenáctého března jeden tisíc osm set sedm a sedmdesát předemnou Josefem Wotýpkou za přítomnosti mně osobně známých a sice Antonína Pána hospodářského ve dvoře Krtech, pak manželů Matěje a Barbory Stach vlastníků usedlosti čís. 1 v Mnichově jest jednáno takto:

- I. My manželé Matěj a Barbora Stach stvrzujeme, že nám pan Antonín Pán hospodářský v Krtech dne 23 dubna 1873 hotově částku per.... 200 zl. ru zapůjčil.

Dnešního dne jsme se sním ohledně úroků s účtovali, a uznáváme že tentýž jménem úroků z nadůvedeného kapitálu až do dnešního dne 72 zl. 80 k. ru. k požadování má a přičetli jsme úrok tento ke kapitálu pro čež jeho pohledávka má kapitále a úrocích dnešním dnem..... 272 zl. 80 k. ru. se slovy dvě ste dva a sedmdesát zlat. 80 k. ru obnáší, k tomuto kapitálu zapůjčil nám tentýž dnešního dne 27 zl. 20 k. ru se

slovy dvacet sedm zlatých 20 k. ru. pročež jeho celá pohledávka za námy částku per ..... 300 zl. se slovy třista zlatých r.m obnáší, a my manželé Matěj a Barbora Stach uznávající pohledávku tuto za pravou, zavazujeme se rukou společnou a nerozdílnou jí po obdržení budižto soudů neb notariální výpovědi pod následky vedení práva zaplatiti a z celé částky per 300 zl. ru ode dneška počítáno deset procent úroků platiti a úroky vždy po uplynutí roků taktéž pod následky vedení práva odváděti.

Dále se my manželé Matěj a Barbora Stach in solidum zavazuje útraty vyhotovení tohoto spisu, kolky, útraty za vtělení, procentuální poplatek, poplatek za kvintaci a legalizování, jakož kolky na kvintaci a legalizování, daň z příjmu z úroku ze svého nésti a svolujeme k tomu, dávající za vedlejší povinnost až do částky 20 zl. ru usedlost naší do hypotéky, svolujeme k tomu, aby snímek z tohoto notářského spisu vložen byl do knih veřejných při usedlosti č.1 v Minichově nám vedle ve zvláštním knihovních výtahu zup. pras. 20. srpna 1876 Nc. 8471 vtělené smlouvy ze dne 20. května 1871 náležité za příčinu vydobití práva zástavního pro kapitál per. 300 zl. ru in solidum pod následky vedení práva splatný a s úročitelný jak výše uvedeno pro pana Antonína Pána hospodářského ve dvoře Krtech.

II. Já Antonín Pán k doznání na návrh manželů Matěje a Barbory Stach tímto přijímám.

O tom sepsal jsem tento spis notářský přečetl jsem jej stranám v celém obsahu, které schálivše a přivolivše v něj se v něj za mé přítomnosti vlastnoručně podepsali.

Podotýka se že na stránce druhé řádce pět z hora se za slovo notariálně náleží na postraní napsané slovo čtvrtletní.

Matěj Stach podpis,

Barbora Stach podpis

H. práci /

psaní 50 k.

kolek... 25 k.

Dne devatenáctého března jeden tisíc osum set sedm a sedmdesát vydal jsem snímek p. Antonínu Pánovi hospodářskému ze dvora Krt.

Josef Wotýpka c.k. notář

Druhou listinou je notářský spis z roku 1944, který je sepsán strakonickým notářem Josefem Krátký. Záměrně jsem ho vybral i přesto, že už přesahuje období roku 1938. Smlouva ukládá konkrétní práva a povinnosti a také mě v této smlouvě zaujal poslední odstavec, který si myslím, že je zajímavý a vypovídá o době, ve které byl sepsán.

Postupní smlouva

Dnes, dole uvedeného dne, měsíce a roku uzavřeli mezi sebou paní manželé Václav a Kateřina Uhlíkovi chalupníci v Mladějovicích čp. 44. Co postupující na straně jedné a syn těchž pan Václav Uhlík, tamtéž bydlištěm co nastupující na straně druhé, následující

smlouvu postupní :

I.

Páni manželé Václav a Kateřina Uhlíkovi postupují a smlouvou touto odevzdávají do vlastnictví synu svému paní Václavu Uhlíkovi – veškeré své nemovitosti a jmenovitě:

1/ domek čp. 44 v Mladějovicích se stavební parcelou č. kat. 8 a zahradou č. kat. 63 tamtéž, podle snímku spisu notářského ze dne 25.května 1904 č.j. 21860 jím patřící a ve složce čís. 44 pozemkové knihy pro kat. území Mladějovice zapsaný.

2/ pozemky č. kat 246/3, 380/2 a 429/31 tamtéž, podle rozhodnutí o přidělu ze dne 17.června 1931 č. j. 152.062/30 jím patřící a ve složce čís. 179 téže knihy pozemkové zapsané,

3/ pozemky č. kat. 360/32, 366/22, 366/21 a 360/40 tamtéž, který podle výměru okresního soudu ve Strakonících ze dne 24.prosince 1921 č.j, No I 592/19-5 panu Václavu Uhlíkovi ve složce č. 129 řečené knihy pozemkové připsán jest – se vším

právem a příslušenstvím a jmenovitě spolu s veškerým živým i mrtvým inventářem v hospodářství tam se nacházejícím, tak jak sami dosud majetek ten drželi a užívali a jak jej oni i jejich předchůdcové držeti a užívatí práva měli a syn těchž pan Václav Uhlík tyto postoupené a odevzdané jemu nemovitosti nastupuje a do svého úplného a neomezeného vlastnictví, vládnutí a užívatí smlouvou touto přijímá.

II.

Na místo ceny postupní pak vyhrazují si postupující rodiče páni manželé Václav a Kateřina Uhlíkovi až do své smrti v postoupeném hospodářství následující bezplatný výměnek a sice : S hospodaři společný, světlem i teplem opatřený, s volným všude přístupem i odchodem a jmenovitě též právem moci na plotně hospodářů při jejich topení pokrmy sobě připravovati a po domácím dvorku i zahradě svobodně se pohybovati, a pak společnou s hospodaři úplnou domácí stravu, při jednom stole, řádně upravenou a v množství dostatečném a hospodaři budou při tom povinni jim na přilepšenou každého čtvrt roku předem částku : tři sta korun v hotovosti vypláceti, jim potřebné šatstvo, prádlo i obuv dle jejich dosavadní obvyklé míry životní vlastním nákladem opatřovati, prádlo jim náležitě práti, sušiti a žehliti, v pádu nemoci nebo neschopnosti jim veškerou potřebnou posluhu a řádné domácí ošetření jakož i nutnou lékařskou pomoc poskytovati a po smrti každému z nich slušný křesťanský pohřeb vystojiti.

V pádu úmrtí jedno z výměnkám nemá pak z vyhrazené částky na přilepšenou nic odpadnouti. Výměnek tento přijímá nastupující syn na sebe k plnění a trpění a uznaje jej za služebnost a reálné břemeno převzatých nemovitostí svoluje, aby na nich knihovně byl pojištěn-

III.

Jiného nepřijímá nastupující syn nic více na sebe k plnění aneb trpění a postupující rodiče ručí jemu za to, že na postoupených nemovitostech v knihách veřejných žádných dluhů ani jiných závad platně nevázne.

IV.

Vlastnictví, držba a nebezpečí nahodilé zkázy aneb zhoršení postoupených nemovitostí, jakož i povinnost ku placení daní a jiných dávek veřejných

nemovitostí ty připadajících, přejde na nastupujícího syny dnem udělení potřebného úředního souhlasu ve smyslu vlad. nař. Čísl 218/1038 a ve znění v.n. č 443/1941 Sb. jest souhlasem tím podmíněna platnost smlouvy této.

V.

Útraty spojené se sepsáním a knihovním vkladem této smlouvy se vsšmi kolky a poplatky, jež by z ní byly vyměřeny ponese nastupující ze svého.

VI.

Obě strany se vzdávají práva odporovati platnosti této smlouvy, z jakéhokoliv důvodu zákonného a jmenovitě pro zkrácení přes polovici ceny obecné.

VII.

Strany svolují, aby podle této smlouvy postupní v knihách veřejných ve složkách č. 44, 179 a 128 pozemkové knihy pro kat. území Mladějovice na zapsan tam nemovitosti – vloženy byly:

- 1/ právo vlastnické nastupujícímu synu panu Václavu Uhlíkovi
- 2/ doživotní výměnek dle obsahu a znění odstavce II. této smlouvy pro pány manžely Václava a Kateřiny Uhlíkovy.

VIII.

Účastníci poučeni ve smyslu §8 druhého prováděcího výnosu říšského Protektora v Čechách a na Moravě ze dne 8.prosince 1939 k nař. ze dne 21. Června 1939 o židovském majetku, odpovídajíce na položenou jim otázku prohlašují, že ani židé, ani židovské podniky neb židovská sdružení osob ve smyslu §6,7 a nař. o židovském majetku na tentoprávním jednaná žádného účastenství nemají.

Na doklad toho vlastnoruční ověřené podpisy.

Ve Strakonících, dne 18. září 1944.

Podpis a razítko

Josef Krátký

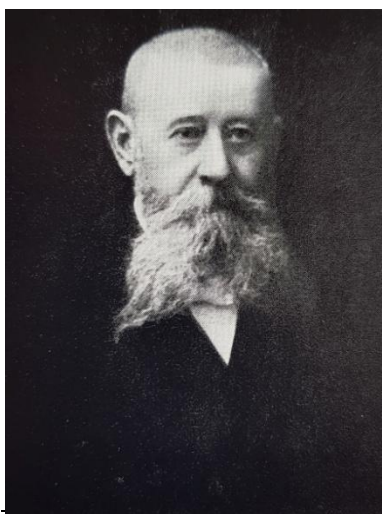
5. Vybrané osobnosti notářů

Dominik Arnold

Dominik Arnold se narodil v roce 1796 a zemřel 6. července 1874 ve Strakonících. Příčinou jeho smrti byla Pyemie, neboli otrava krve.¹⁰⁷ Byl prvním notářem, který začal po roce 1850 působit ve Strakonících. Sídlo jeho úřadu bylo ve Strakonících v domě č. 217. Jeho působnost zahrnovala i okresy Prachatice, Vimperk, Horažďovice a Volyně. Výkon notářství prováděl nejprve v německém jazyce, později sepisoval spisy i v jazyce českém. Poslední dochovaným spisem je zápis ze 7. června 1874. Jeho činnost byla různorodá, sepisoval směnečné protesty, které se zapisovaly do speciální knihy tzv. *Protest Buch*, ty byly částečně předtištěny a byly psány německy.¹⁰⁸ Mimo to se zachovaly i některé jeho spisy, které nejčastěji obsahovaly smlouvy svatební a postupní.

Jako notář se zapojoval i do společenského života ve městě a byl od založení spolku až do své smrti řádným členem významného pěvecko-čtenářského spolku Zvon.¹⁰⁹ Zajímavostí je, že jeho bratr Emanuel byl známý tím, že byl mezi prvními zdejšími socialisty a za bachovského absolutismu byl sledován tajnou policií.¹¹⁰

Josef Wotýpka

Obr. č. 3 Josef Wotýpka (Spořitelna města Strakonice, r. 1887)

Josef Wotýpka se narodil 29. ledna 1838 a zemřel 9. října 1912 ve Strakonících. Dožil se věku 74 let a příčinou jeho smrti bylo zkoratění tepen.¹¹¹ Měl manželku Hermínu narozenou v roce 1848, která se po jeho smrti odstěhovala do Prahy, kde

¹⁰⁷ SokA Strakonice, AM 104 s. 115

¹⁰⁸ SokA Strakonice Notáři Strakonice kart. č. k č. 29

¹⁰⁹ Soka Strakonice kart. č. 4

¹¹⁰ Rozhovor s historikem Karlem Skalickým

¹¹¹ SokA Strakonice AM Strakonice, Úmrtní kniha 1889-1915, kniha č. 177 s,135

nedlouho poté zemřela a tři děti. Dvě dcery a jednoho syna. Jeho syn se jmenoval Alexandr, narodil se v roce 1871 a v roce 1889 maturoval s vyznamenáním na píseckém gymnáziu.¹¹² Byl soudním adjunktem a poté pokračoval ve šlépějích svého otce a stal se notářem v Písku. Zde působil v letech 1910 až 1914, ale jeho činnost notáře předčasně ukončila smrt 7. dubna 1914.¹¹³

Josef Wotýpka byl jednoznačně nejznámějším a nejvýznamnějším notářem, který na Strakonicku působil. Byl nejenom váženým panem notářem, ale i významným měšťanem. Svou činnost ve Strakonících započal v roce 1876. Nejprve prováděl zápisy v rejstříkových knihách v německém jazyce a až později v jazyce českém. Prvních šest rejstříkových knih s 8 746 záznamy je psáno německy.¹¹⁴ Od roku 1883 a sedmé knihy Repertoria už jsou záznamy psány až na výjimky česky. Samotné notářské spisy, které byly v této době vyhotovovány, jsou však přesto vedeny takřka všechny v českém jazyce, čili samotný spis byl obvykle psán česky, ale záznam o něm v rejstříku byl německy. Celkem se ve strakonickém archivu dochovalo 16 rejstříkových knih, které obsahují 22 562 záznamů a jsou chronologicky seřazeny.¹¹⁵ Každá rejstříková kniha čítala 200 stran a byl k ní přiložen index s abecedním seznamem.

Sídlo jeho úřadu bylo ve Strakonících na náměstí Svobody č.p. 155. Jeho kancelář byla všeobecně známá. Vlastnil, ale i další nemovitosti a dům, kde bydlel, byl například jmenovitě označen v novinové reklamě na módní obchod, kdy jeho provozovatel lákal své zákazníky na prodávané zboží, tím že se obchod nachází v domě váženého pana notáře.¹¹⁶

Pan Notář Wotýpka, kromě několika domů ve Strakonících také zakoupil a poté spoluvlastnil barokní zámek Střela, v nedaleké blízkosti města.

Významně se zapojoval i do společenského a politického života města. Po dlouhé období zasedal v městském zastupitelstvu, byl dokonce místostarostou města Strakonice. V mnoha případech byl na jednáních zastupitelstva zpravodajem.¹¹⁷ Nejčastěji podával zprávy o účetních a hospodářských zprávách, ale jeho agenda

---

¹¹² *Stráž na Šumavě: časopis pro zájmy krajiny pošumavské*. V Strakonících: Josef Dvořák, r. 1889 č. 13

¹¹³ SokA Strakonice AM č. 174 str. 187

¹¹⁴ SokA Strakonice

¹¹⁵ SokA Strakonice

¹¹⁶ *Hlasy ze Šumavy: orgán okresů pošumavských*. Ve Strakonících: Josef Dvořák, r.1887 č.6

¹¹⁷ *Stráž na Šumavě: časopis pro zájmy krajiny pošumavské*. V Strakonících: Josef Dvořák, 1888, č. 1

byla různorodá a věnoval se řešení širokého spektra problémů, které mělo zastupitelstvo k řešení.

Byl také členem mnoha spolků. Od roku 1882 byl v pěvecko-čtenářském spolku Zvon. Nejméně od roku 1905 byl také v členem Krejčárkového spolku.

Od založení v roce 1870 byl členem a poté v letech 1882 až 1885 jednatelem Hospodářského spolku.¹¹⁸ Byl také úspěšným a oblíbeným starostou a jednatelem místní tělocvično-hasičské jednoty Sokol.

Od založení městské spořitelny v roce 1886 byl do roku 1892 v její pětičlenné radě a také byl jejím prvním jednatelem.¹¹⁹

Karel Velkoborský

Karel Velkoborský se narodil 13. prosince 1876 v Přešticích a zemřel 20. října 1940 v Rokycanech. Jeho manželka se jmenovala Cecilie narozená Klímová. V manželství se jí narodil v roce 1909 dcera Marie, která si vzala v roce 1939 za manžela rokycanského advokáta JUDr. Zdeňka Nováka.¹²⁰

Jako notář působil od roku 1908 do roku 1913 v Mladé Vožici. Do Strakonice přesídlil v roce 1913 a působil zde do roku 1926.

Ve volbách v roce 1924 kandidoval za stranu národně socialistickou a byl zvolen do obecního zastupitelstva¹²¹, kde přetrval do roku 1926, kdy se místa dobrovolně vzdal.¹²²

Poté, co došlo k přeložení rokycanské notáře Dr. Huga Ebenstreita do Plzně, vypsal notářská komora 14. června 1926 soutěž ke znovu obsazení volného notářského úřadu v Rokycanech¹²³. Strakonický notář Karel Velkoborský se přihlásil, požádal o přeložení a bylo mu vyhověno.¹²⁴ Činnost ve Strakonici tak ukončil na svou vlastní žádost a přesídlil do Rokycan. Zde zahájil provoz

---

¹¹⁸ Soka Strakonice, Hospodářský spolek kart. č 4

¹¹⁹ Soka Strakonice, Padesát let spořitelny Strakonice, s. 23

¹²⁰ SokA Rokycany Archiv města Rokycany, III. oddělení, inv. č. 129K

¹²¹ *Obecní kronika Strakonice 1916-1946. [přepis Simona Kotlárová].* Vyd. 1. Strakonice : S. Kotlárová, 2005. 447 s., s.43

¹²² SokA Strakonice

¹²³ *České právo: časopis Spolku notářů československých.* Praha: Spolek notářů, 1926, roč. 8, č. 6

¹²⁴ *České právo: časopis Spolku notářů československých.* Praha: Spolek notářů, 1926, roč. 8, č. 8,

notářského úřadu 1. prosince 1926 v domě č. 86.¹²⁵ Ve zdejším městě vykonával notářské povolání až do roku 1940, kdy je v rejstříku naposledy podepsán pod datem 16.9.1940.¹²⁶

Během svého života byl publikačně činný. V notářském časopise *České právo* mu vyšel v roce 1933 článek „*Nabídka, objednávka a obchodní korespondence po stránce poplatkové*“¹²⁷ a také vydal společně s manželem své dcery rokycanským advokátem Zdeňkem Novákem publikaci „*Poslední porřízení a projednání pozůstalosti prováděné starosty obcí nebo obecními orgány*“ Jednalo se o krátkou brožuru které sloužila jako návod pro obecní funkcionáře.¹²⁸

Josef Krátký

Josef Krátký se narodil 23. října 1875 v Dobříši a měl manželku Marii, rodným jménem Bílkovou, taktéž narozenou v Dobříši. Oddáni byli v roce 1907. Měli jedno dítě, kterým byl syn Josef, narozen v roce 1908 v Dobříši.¹²⁹ Svoji notářskou činnost započal na Kladně, kdy mu v roce 1920 jako notářskému kandidátovi byl propůjčen notářský úřad a stal se místním notářem.¹³⁰

Po odchodu Karla Velkoborského do Rokycan se uprázdnilo místo ve zdejším strakonickém notářském úřadu a tohoto se ujal Josef Krátký, který byl přeložen do Strakonice z notářského místa v Kladně.¹³¹ Sídlo svého úřadu měl na Siebertově třídě č. 172 v třípatrovém domě pana Vrbenského, který zde měl obchod s potravinami. Jeho kancelář byla velmi blízko náměstí Svobody a byla všeobecně známá a hojně se používalo označení notářský dům. Telefonní číslo měl 56.

Ve Strakonicih pan notář Krátký působil až do roku 1955, kdy lze ještě nalézt jeho podpis pod listinami, které byly vytvořeny už v té době státním notářským úřadu.

---

¹²⁵ SokA Rokycany, Kronika města, AM Rokycany, inv. č. 71

¹²⁶ SokA Rokycany

¹²⁷ *České právo: časopis Spolku notářů československých*. Praha: Spolek notářů, 1933, roč. 15, č. 8

¹²⁸ *České právo: časopis Spolku notářů československých*. Praha: Spolek notářů, 1926, roč. 19, č. 5

¹²⁹ SokA Strakonice, AM 151 s. 98

¹³⁰ *České právo: časopis Spolku notářů československých*. Praha: Spolek notářů, 1920, roč. 1, č. 8,

¹³¹ *České právo: časopis Spolku notářů československých*. Praha: Spolek notářů, 1926, roč. 8, č. 8

Jakub Drůbek

Jakub Drůbek se narodil 10. července 1831 v Blsku na vodňasku v domě č. 7.¹³² a zemřel 25. dubna 1908 v Rokycanech. Příčina jeho úmrtí byla uvedena jako sešlost věkem. Jeho manželkou byla Anna, rodným jménem Lieskovská, narozená v Trenčíně, v Uhrách.¹³³ V době svého úmrtí už byl notářem ve výslužbě.

Po studiích pracoval v roce 1865 jako aktuár, takzvaný nižší úředník ve Vysokém Mýtě. Poté byl v roce 1867 adjunkt c. k. krajského soudu v Českých Budějovicích a následně ve stejném roce adjunktem okresního úřadu (soudu) v Německém Brodě. Ve Volyni začal působit od roku 1872. Byl zde prvním najmenovaným notářem, který zde začal po vytvoření notářského úřadu v roce 1872 úřadovat. Z jeho činnosti se zachovali rejstříkové knihy

Svoji praxi ve Volyni ukončil v roce 1881 a přesídlil do notářského úřadu v Rokycanech. Kde působil nepřetržitě do roku 1903. Poté odešel do výslužby.

Bohuslav Pelikán

Bohuslav Pelikán vykonával notářskou praxi ve Volyni od roku 1881 do roku 1890. Bydlel v domě č. 40. Během doby, kdy žil ve zdejší městi se mu v roce 1886 narodil syn Vladimír.¹³⁴

V roce 1890 byl z Volyně přeložen a dále svou notářskou činnost vykonával v letech 1890 až 1895 v Rychnově nad Kněžnou.¹³⁵

Do Rychnova byl nejspíše přeložen na vlastní žádost, protože odtud pocházel jeho otec Josef, který byl v Rychnově c. k. jubilejní sudí.¹³⁶

---

¹³² *Volyně 1969-publikace o městě Volyni, odborném školství a volyňské kopané.* Volyně : Osvětová beseda, 1969. 32 s., s. 9

¹³³ Soka Rokycany, Kniha zemřelých 1880- 1909, s.382

¹³⁴ Soka Strakonice, Kniha narozených Volyně 1886-1900, s. 3

¹³⁵ Soka Rychnov nad Kněžnou, inventář

¹³⁶ Soka Strakonice, Kniha narozených Volyně 1886-1900, s. 3

Václav Štěpánek

Notář Václav Štěpánek, podle dochovaných záznamů provozoval svou praxi ve Volyni pouze dva roky. Za tuto dobu zapsal do rejstříkové knihy 916 záznamů a dva záznamy do speciální knihy protestů.¹³⁷ Poslední zaznamenaný zápis je z 15. Dubna 1892. V roce 1892 byl převeden na jiné notářské místo a začal vykonávat svou praxi v Nových Benátkách.

Alois Stöger

Alois Stöger se narodil 18. března 1845 a zemřel 26. srpna 1905 ve Volyni. Skonal ve věku 60 let a příčinou jeho úmrtí byla angina pectoris neboli infarkt.

Bydlel se svou manželkou Aloisií, rozenou Jägrovou v domě č. 40.¹³⁸

Předtím než přišel do Volyně byl kandidátem notářství v Kutné Hoře. Od 1. září 1892 působil jako c. k. notář ve Volyni, kde svou praxi vykonával do roku 1905.¹³⁹ Svou činnost prováděl dle dochovaných záznamů nejčastěji v českém jazyce.

Jeho agenda se dosti podobala činnosti jeho předchůdců. Nejčastěji sepisoval různé druhy smluv např. satební, postupní, darovací a případně občasně nějaké kvintace a legalizace. Po jeho náhlé smrti zde byl na dočasnou dobu najmenován, jako substituující notář strakonický notář Josef Wotýpka, který zde vykonával notářskou činnost do jmenování nového notáře Jaroslava Čermáka.¹⁴⁰

I když svou činnost vykonával nejčastěji v českém jazyce, patrně v osobním životě mluvil často spíše německy. Dochoval se o něm článek v jihočeském periodiku Hlasy ze Šumavy, kde mu byl německý jazyk vytýkán. Článek byl ironicky nazván „*Kdo neumí německy, - musí pod necky*“ a psalo se v něm „*V panském hostinci v Dobřanovci hájil onehdy volyňský pan notář Stöger velice resolutně nezbytnost němčiny, kterou prý mluví nejlepší společnost, inteligence, úřednictvo, ježto prý s češtinou, která je jen pro obyčejný „folk“, a již udržují prý*

¹³⁷ SokA Strakonice, Notáři Volyně, kn.č.17

¹³⁸ Soka Strakonice, Matriční kniha Volyně, Kniha Zemřelých 1877-1906, s. 266, <https://digi.ceskearchivy.cz/8573/267>

¹³⁹ SokA Strakonice, Notáři Volyně, kniha č. 18

¹⁴⁰ SokA Strakonice, Notáři Volyně kniha č. 18

jen kantoři, nedojde se dále než na Podlesí. Rozumí se, že tato slova neostala bez odvěty, již se také panu notáři v náležitě míře důstojným způsobem bylo dostalo. Snad si této zprávy povšimnou na Volyňsku, aby, kdo to ještě neví, poznali, jakým pan notář Stöger nepokrytým přítelem českého národa, v jehož žije“.¹⁴¹

Jaroslav Čermák

Obr. č. 4 Jaroslav Čermák (Archiv Muzeum Volyně)

Notář Jaroslav Čermák se narodil 10. března 1873 v Libochovicích a zemřel 2. července 1948 v Praze. Mládí strávil ve své rodné obci. Studoval na gymnáziu v Roudnici a po úspěšném složení maturity pokračoval ve studiu na vysoké škole. Vystudoval práva na právnické univerzitě v Praze a během studií se aktivně zapojoval do spolkových a národnostních aktivit konce devatenáctého století. Po absolutoriu byl notářským kandidátem v Říčanech a po splnění povinných let praxe si požádal o přeložení do uvolněného notářského úřadu ve Volyni.

Ve Volyni byl jmenován notářem v roce 1906 a působil zde čtyři léta do roku 1910. Našel si zde svou budoucí manželku dceru, místního kupce Boženu Ledrerovou, s kterou měl dvě dcery Marii a Boženu. Domovské právo mu ve Volyni bylo uděleno 18. února 1907.¹⁴² V roce 1908 kandidoval do obecního zastupitelstva, ale dostal 8 hlasů a nebyl zvolen.¹⁴³ Svou kancelář měl v domě č.p. 231.

Z jeho činnosti se zachovali některé jeho spisy spolu s rejstříkovou knihou a indexem. Nejčastěji opět jako jeho předchůdci, sepisoval různé druhy smluv a posledních pořízení.

¹⁴¹ *Hlasy ze Šumavy: orgán okresů pošumavských.* Ve Strakonících: Josef Dvořák, číslo 16, 25.8.1894 s.3

¹⁴² SokA Strakonice, AM Volyně 107, Domovské listy 1868-1927

¹⁴³ SokA Strakonice AM Volyně, Volební seznamy

V roce 1910 byl na svou žádost přeložen do jiného notářského úřadu a začal tak svou praxi vykonávat až roku 1920 v Uhlířských Janovicích na Kutnohorsku. Zde měl svůj notářský úřad a jednou týdně dojížděl provozovat svou praxi do blízké zámku v Kácově. Zajímavou skutečností je, že do zhruba dvacet kilometrů vzdáleného Kácova jezdíval, buďto kočárem nebo v zimě na saních. Zde na něj čekával jeho kočí, a protože pan notář úřadoval celý den, zahříval se často nějakou pálenkou. Nezřídka kdy se tak stalo, že se kočí opil dříve, než stihl pana notáře odvést zpět domů.

Jeho přeložení z Volyně bylo pravděpodobně náhlé, a proto zde byl notářskou komorou v Praze dekretem z 9. února 1910 ustanoven substitut Václav Táborský. Ten ve Volyni vykonával notářskou činnost až do 26. června 1910 a používal přitom notářskou pečeť a razítko převeleného notáře Čermáka, pod které se vždy jen podepsal svým jménem a označil, že se jedná o substituta.¹⁴⁴

V Uhlířských Janovicích setrval po dobu první světové války. V městečku zakoupil malý domek se zahradou a hospodářstvím.

Po válce opět změnil místo svého působení a přijal místo druhého notáře v Hradci Králové. V Hradci vykonával svůj úřad až do roku 1927, kdy se uvolnilo místo v novém notářském úřadě v Praze 4 – Nuslích. V Praze provozoval úřad, který zaměstnával dva koncipienty a tři písárky. Svou notářskou činnost vykonával až do roku 1948, kdy zemřel v náhlém rozčilení na infarkt. Bohužel se na něm pravděpodobně podepsaly nepřátelské nálady a počáteční represe ze strany komunistů, kteří notářům a dalším povoláním neprojevovali přílišné pochopení.

Zajímavostí je, že se traduje historka, že ho na podzim v roce 1948 přišlo zatknout STB, ale on v tu chvíli už byl několik měsíců mrtev.¹⁴⁵

---

¹⁴⁴ SokA Strakonice, Notáři Volyně, kn. č. 20

¹⁴⁵ Rozhovor s pravnukem Martinem Kubíkem

Petr Pišl

Obr. č. 5 Petr Pišl (Archiv Muzeum Volyně)

Notář Petr Pišl se narodil 12. července 1878 v Trhových Svinech a zemřel 17. listopadu 1937 ve Volyni.¹⁴⁶

Přípravnou službu začal ve svém rodném městě a do Volyně přišel jako kandidát notářství na pražském Smíchově.

Notářský úřad provozoval ve Volyni od 1. července 1910 až do svého úmrtí v roce 1937.

Sídlo jeho kanceláře bylo nejprve na stejném místě jako úřad předchozího notáře Čermáka, tedy v čísle 231, ale záhy svoji kancelář přestěhoval na náměstí do domu čp. 109. Svoji kancelář poté změnil ještě jednou a to v roce 1927, kdy se s manželkou Emilií přestěhoval do vily v Zámecké ulici, kde si otevřel i svoji úřadovnu.¹⁴⁷

V roce 1919 kandidoval za stranu československé národní demokracie do obecního zastupitelstva, ale nebyl zvolen. Jeho strana získala 14 mandátů, ale on byl umístěn až na 18 místě kandidátní listiny. V následujících volbách do zastupitelstva města Volyně už nekandidoval.¹⁴⁸

Povolání notáře se věnoval celou svou duší a jako notář se těšil všeobecné vážnosti a oblibě nejen u místních obyvatel, ale i svých kolegů notářů.

O jeho úmrtí byla napsáno i v časopise České právo, kde na něj kolegové vzpomínali a litovali, že odešel člověk tak vynikajících profesních i lidských kvalit.

Po jeho úmrtí v roce 1937 byl do Volyně přeložen ze Štok notář Karel Riedl.¹⁴⁹

¹⁴⁶ SokA Strakonice, AM Volyně kart. č. 41, Volební seznamy

¹⁴⁷ NEUMITKA, Miroslav. *Volyně na starých pohlednicích. Díl první, Proměny města na prahu moderní doby*. Vyd. 1. Liberec: RK, 2014. 192 s. ISBN 978-80-87100-25-7 s. 108

¹⁴⁸ SokA Strakonice, AM Volyně kart. č. 41 Seznam voličů

¹⁴⁹ *České právo: časopis Spolku notářů československých*. Praha: Spolek notářů, 1926, roč.20,č. 10

6. Závěr

Práce se zabývá dějinami notářství v letech 1851 až 1938, díky tomuto časovému rozsahu bylo možné zaznamenat různé výkyvy a události, které do vývoje notářství v Čechách zasáhly. Notářství jak ho dnes známe, má za sebou totiž dlouhý historický vývoj, který započal už ve starověkém Římě. Ve středověku jeho vývoj dále pokračoval po celé Evropě a vzhledem k několika faktorům, kterými byla nejen geografická poloha, ale i politické zájmy okolních států a následná rakouská nadvláda nad českým územím docházelo ke změnám i v notářství v Čechách. Notářství v průběhu let často strádalo a není žádným tajemstvím, že se i několikrát ocitlo na hraně svého zániku. Nelze však říci, že by to bylo kvůli jeho nadbytečnosti, ale důvodem často bývalo soupeření a někdy i vzpínavé nároky jiných právních stavů, kteří v notářích viděli své konkurenty a obávaly se u svůj zisk.

V první části této práce je předestřen vývoj notářství v jednotlivých důležitých časových etapách a také popsána stěžejní právní úprava a její případné změny během následujících let. Jak už napovídá název práce, sleduje nejdůležitější období ve vývoji notářství a podává zprávu o konkrétních změnách.

Druhá část už je situovaná na blíže určenou oblast do strakonického regionu. Je zde popsán historický vývoj města. Poté jsem se zde zaměřil na organizaci soudů a správní vývoj ve vybrané lokalitě a pokusil jsem zde vypsát, jak konkrétní změny v územní a správní organizaci měli vliv na uspořádání notářství.

Další část se zabývá biogramem notářů působících na Strakonicku, shrnuje společné vlastnosti s popisuje nejčastější agendu, která potkala zdejší notáře při výkonu své praxe. Vypsal jsem zde o konkrétní příklady spisů, které zde byly v průběhu let vypracovány. Snažil jsem se o to, aby spisy byly nejen zajímavé, ale aby také odrážely výkon praxe, která byla typická pro agendu zdejších notářů.

Stěžejní částí práce je následující část věnující se konkrétním osobnostem notářů, kteří působili na Strakonicku. Region, v kterém byli notáři zkoumáni jsem vybral záměrně v naději, že se mi povede lépe vstoupit do tématu a možná i pochopit bližší souvislosti, které s vývojem v tomto regionu souviseli.

Bohužel jsem často narážel na fakt, že notářství ve zdejším regionu není podrobně zpracováno a nebyla mu zatím věnovaná hlubší pozornost. Zdejším notářům se

nevěnuje ani žádná publikace, která byla vydána o historii a vývoji města. Vydanou literaturu jsem byl nucen tedy opustit a zaměřil jsem tedy svoje bádání na archivní záznamy. Nad nimi jsem strávil několik stovek hodiny v nadějích, že se mi povede objevit jakékoliv významné v čase zapomenuté události a materiály. Během svého výzkumu jsem objevil, že některé materiály jsou zpracovány, ale i na to že spoustu materiálů je ještě uloženo v neutříděné a nezpracované formě. Ve strakonickém archivu jsou materiály většiny notářů aspoň částečně utříděny a obsahují různě obsáhlé dokumenty. Velká většina materiálů jsou rejstříkové knihy s indexy a pak různě zachovalý spisový materiál. Množství dokumentů vztahující se k jednotlivým notářům je rozdílné a není úplně ovlivněné dobu působnosti dotčeného notáře. Materiály do archivu byly předávány ze soudu v různých časových etapách a někdy nejspíš došlo ke skartaci nebo ztrátě už před předáním. Až v průběhu bádání jsem zjistil skutečnost, že ve Strakonickém archivu se nacházejí pouze dokumenty k notářům působícím ve Strakonících a Volyni a i když notáři působící v Horažďovicích spadali pod strakonické hejtmanství, nacházejí se nyní archivu v Klatovech. Tamější fondy jsou bohužel zatím všechny nezpracované a obsahují přes 5bm knih a spisů. Proto jsem se rozhodl zaměřit svůj výzkum pouze na notáře ve Strakonících a Volyni a zmapovat, tak co nejlépe jejich práci a život.

Archivní materiály obsahují většinou jen jejich notářskou agendu a bližší informace o samotných notářích až na výjimky neposkytují. S písemné a digitalizované podoby matričních a úmrtních knih se mi u většiny podařilo dohledat správnou dataci. Dál jsem bádal v dobových periodikách, které ve zdejší oblasti vycházeli a také celostátních časopisech věnujících se notářům. Bohužel jsem často objevil zajímavé informace například o zdejších advokátech, ale o notářích periodika mlčela. Svůj výzkum jsem zaměřil i na knihovny a muzea a i tam jsou dokumenty o notářích velice nahodilé. Významným zdrojem informací, ale pro mě byl pan Skalický, ředitel muzea ve Volyni, který přeci nějaké osobní informace měl a také rozhovor s pravnukem jednoho z notářů panem Kubíkem.

Zajímavé bylo v průběhu práce zjištění, že vzhledem k tomu, že notáři byli často překládáni na různá notářská místa, tak docházelo k prolínání jednotlivých osobností. Tuto skutečnosti jsem si ověřoval v konkrétních archivech. Překvapivé pro mě například až v průběhu práce bylo zjištění, že například první z notářů působících ve Volyni Jakub Drůbek přestoupil do notářského úřadu

v Rokycanech, kde byl po svém odstoupení nahrazen notářem Hugo Ebenstreitem a ten po svém odchodu do plzeňského notářství zas nahrazen strakonickým notářem Karlem Velkoborským. Obohacujícím pro mě také bylo poznání, jak často docházelo k přesunům notářů, protože například u soudců nebo advokátů, tak časté myslím nebylo, ale je pochopitelné, že v notářství byla odlišná situace a výdělek notáře se často odvíjel i od dobrého umístění notářského úřadu. Notáři se tak proto neváhali přestěhovat se svou celou rodinou klidně i do vzdáleného regionu.

Poslední kapitolou je závěr a pak následuje rozsáhlá obrazová příloha, kde se mi podařilo zachytit vývoj notářských pečeti a razítek a například jejich odlišnosti během změny právního systému v českých zemích po konci Rakouska-Uherska a následně za vzniku samostatného československého státu. Dále jsou zde vyobrazeny ukázky notářských spisů. Zobrazena je pouze první strana, protože spisy jsou mnohdy velice rozsáhlé a pro ukázkou by bylo nepraktické je zobrazovat celé. Obrazová příloha obsahuje i několik dokumentů, případně článků, které jsou sepsány nebo se týkají notářů a nevztahují přímo k jejich notářské činnosti. Posledními obrázky jsou dochovaný vývěsní štít s označením c. k. a orlicí, který byl umístěn na domě volyňského notáře Jaroslava Čermáka a jeho hrob v Praze s označením notář.

Diplomová práce by měla nastínit stručnou historii a vývoj notářství na jihu Čech a představit významné představitele notářského stavu, kteří zde působili. Určitě by si zdejší notáři zasloužili další studium, ale doufám, že tato práce přináší alespoň částečný pohled, jak probíhal vývoj zdejších regionálních dějin notariátu.

Resumé

The central theme of this Master's Degree thesis is the History of Notary in the Strakonice Region between 1851-1938.

The issue focused on in this thesis is to provide a complex overview of the history of notary in Czech regions, to summarise the important markers in its development and to depict the situation in the specified area.

In the history of notary, there has been a lot of complex development. However, it has been rather overlooked for many decades. This thesis discusses various historical stages, that played important part in the transformation of notary. In particular, the main legislative adjustments are being highlighted and their outcomes compared.

My aim was to provide a summary of the most prominent people who not only conducted notary duties in the area but also engaged in the political and social aspects of the community. Consequently, they played an important role in the development of their town.

In addition to the archived and conserved historical documents which were my primary source of information, I explored other, less conventional resources.

Before commencing my research, I was concerned whether I would be able to compile sufficient amount of data necessary for an objective analysis. Despite the various quality of the archived documents and the fact that many precious materials have been permanently lost before their preservation, I believe I accomplished the task in a satisfactory manner. However, in some cases there were no verifiable sources to be examined, which prevented me from providing a fully comprehensive record of all notaries who have had conducted duties in the area.

Thus, in my opinion, a further research of this compelling topic would be beneficial and justified. For to be able to successfully navigate through the world of current legislation it is important to engage in its history and development.

Seznam použité literatury a pramenů

Knižní díla

ADAMOVIČ, Karolína. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. Praha: LexisNexis CZ, 2005. ISBN 80-86920-07-0.

BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0.

BRÁZDA, Jiří – BÉBR, Richard – ŠIMEK, Pavel. *Notářství jeho vývoj, organizace a pravomoc*. Praha: Academia, 1976

BRTKO, Róbert, Tomáš GÁBRIŠ, Martin GREGOR, et al. *Notárstvo a iné právnické profesie v historickom vývoji*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-204-2.

CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice : město, lidé, osudy*. Vyd. 2., upravené, rozšířené. Strakonice: Městský národní výbor, 1989.

FIBICH, Ondřej a Karel SKALICKÝ. *Obrazy z dějin Strakonice: 650 let města*. Strakonice: Ondřej Fibich, 2017. ISBN 978-80-88002-15-4.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

NEUMITKA, Miroslav. *Volyně na starých pohlednicích. Díl první, Proměny města na prahu moderní doby*. Vyd. 1. Liberec: RK, 2014. 192 s. ISBN 978-80-87100-25-7

Obecní kronika Strakonice 1916-1946. [přepis Simona Kotlárová]. Vyd. 1. Strakonice : S. Kotlárová, 2005. 447

SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-959-6.

SCHELLEOVÁ, Ilona - SCHELLE, Karel. *Právní úprava notářství: historie a současnost*. 1. vyd. Brno: PF MU v Brně, 1995. ISBN 80 - 210 - 1157 - 2

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie*. Brno: Doplněk, 1993. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-85765-16-0.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právní učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-051-4

Strakonice - vlastivědný sborník. 1. díl, Kapitoly z historie. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2002. 276 s., 48 s. obr. příl. ISBN 80-238-7889-1 · rejstř.

Strakonice - vlastivědný sborník. 2. díl, Kapitoly ze společenského života. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2003. 399 s., 80 s. obr. příl. ISBN 80-239-1640-8 · rejstř.

Strakonice - vlastivědný sborník. 3. díl, Kapitoly ze života města. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2005. 327 s., 64 s. obr. příl. ISBN 80-239-4790-7

Strakonice : propagace a adresář. 1. část. Ve Strakonicích: Nová Šumava, 1933. 214 s. · il., tabulky

ŠEDIVA, Václav. *Notářství dle práva rakouského, se stručnými dějinami notářství vůbec*. Turnov: Sluka a Jiránek, 1884.

Volyně 1969-publikace o městě Volyni, odborném školství a volyňské kopané. Volyně : Osvětová beseda, 1969. 32 s.

Zwettler, Otto. *Historicko-geografický obraz jižních Čech v letech 1900-1914*. Otto Zwettler. 1. vyd. Brno : Univerzita J.E.Purkyně, 1984. 294 s., rejstř., tb., pl., mp.

Časopisecké tituly

České právo: časopis Spolku notářů československých. Praha: Spolek notářů, 1919, roč.1,č.1, s.1

České právo: časopis Spolku notářů československých. Praha: Spolek notářů, 1926, roč. 8, č. 6

České právo: časopis Spolku notářů československých. Praha: Spolek notářů, 1933, roč. 15, č. 8

České právo: časopis Spolku notářů československých. Praha: Spolek notářů, 1926, roč. 8, č. 5

České právo: časopis Spolku notářů československých. Praha: Spolek notářů, 1920, roč. 1, č. 8,

České právo: časopis Spolku notářů československých. Praha: Spolek notářů, 1926, roč. 8, č. 8

České právo: časopis Spolku notářů československých. Praha: Spolek notářů, 1926, roč. 8, č. 10

Hlasy ze Šumavy: orgán okresů pošumavských. Ve Strakonících: Josef Dvořák, r.1887 č.6

Hlasy ze Šumavy: orgán okresů pošumavských. Ve Strakonících: Josef Dvořák, číslo 16, 25.8.1894 s.3

JINDŘICH, Miloslav. Notářství v českých zemích do roku 1949, Ad Notam. Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v ČR. 2003 str. 2

SCHELLE, Karel; SCHELLEOVÁ, Ilona. Kapitola z dějin notářství. Ad Notam., 2003, ročník 9, č. 5. s. 111

Stráž na Šumavě: časopis pro zájmy krajiny pošumavské. V Strakonících: Josef Dvořák, 1888,

Ostatní prameny

Státní okresní archiv Strakonice – SokA

Státní okresní archiv Rokycany - SokA

Státní okresní archiv Klatovy – SokA

Městské Muzeum ve Volyni

Rozhovor s Karlem Skalickým, historikem a vedoucím městského muzea ve Volyni

Rozhovor s Martinem Kubíkem, pravnukem notáře Jaroslava Čermáka

Seznam příloh

Přílohy A – rejstříkové knihy, úvodní a koncová stránka, dále vzory razítek a pečeti a také otisky razítek o pečeti se všemi podstatnými rozdíly, jak se měnily za dobu výkonu praxe K. Velkoborského

Přílohy B – konkrétní notářské spisy z různých období a od odlišných notářů, dokládající obvyklou místní agendu

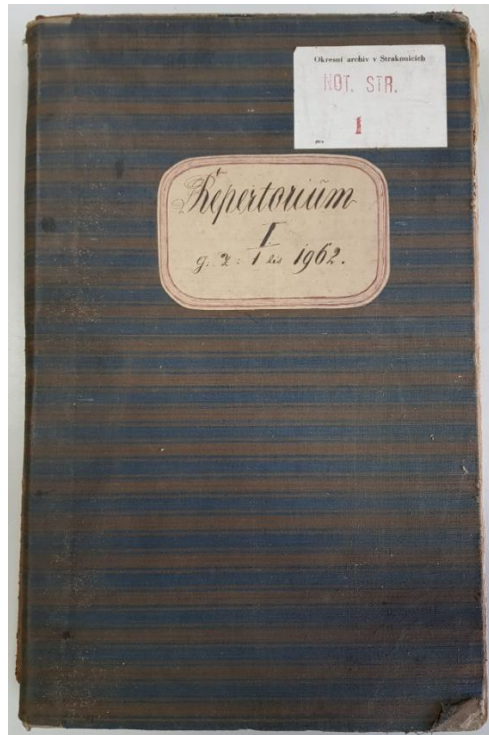
Přílohy C – novinové výstřižky dokládající činnost notářů jako soudních komisařů

Přílohy D – pozvánka a listina pod kterou je podepsán strakonický notář Wotýpka

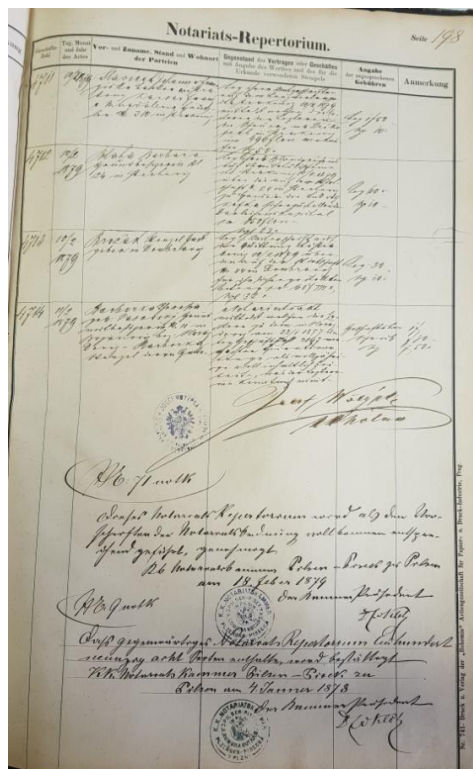
Přílohy E – znak c.k. notářství volyňského notáře Jaroslava Čermáka a fotka hrobu notáře J. Čermáka, který je v Praze a je na něm nápis notář

Přílohy

Příloha A

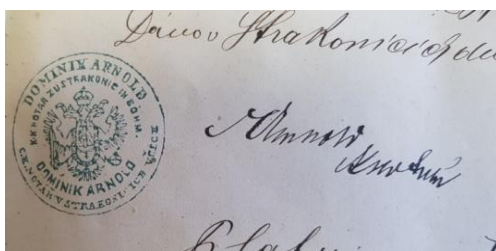

Rejstříková kniha vedená německy strakonickým notářem Josefem Wotýpkou r. 1876,

Rejstříková kniha vedená notářem J. Wotýpkou, r. 1879, psána německy, poslední strana která obsahuje podpis a razítko notáře a také je zde potvrzení a razítko o vydání knihy plzeňskou-píseckou notářskou komorou.

Příloha B

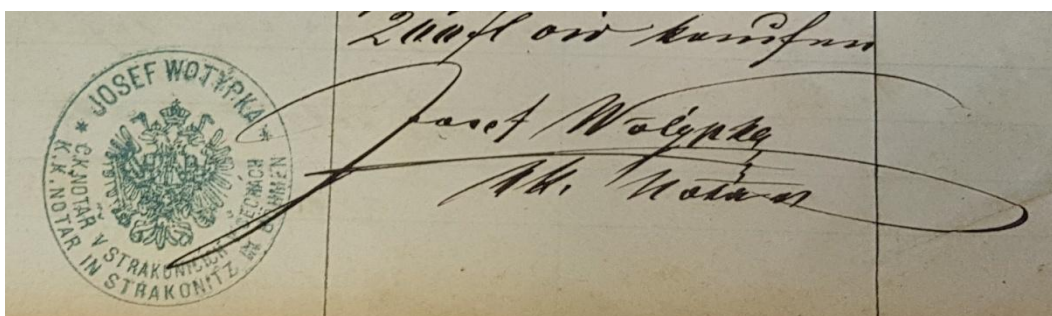
Razítko a podpis Dominik Arnold 1858

Papírová pečeť Dominik Arnold 1871

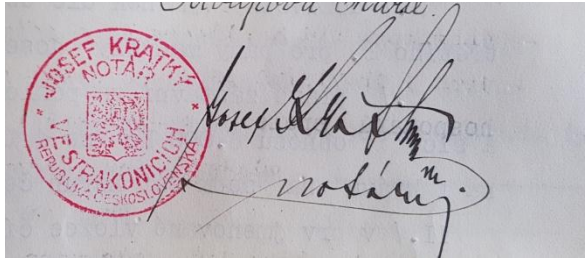

Vosková pečeť Dominik Arnold 1852

Vosková pečeť Josef Wotýpka 1881

Razítko a podpis Josef Wotýpka 1876

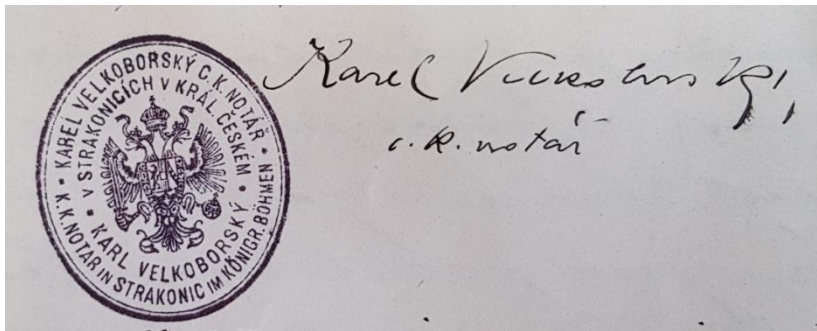

Razítko a podpis Josef Krátky 1926

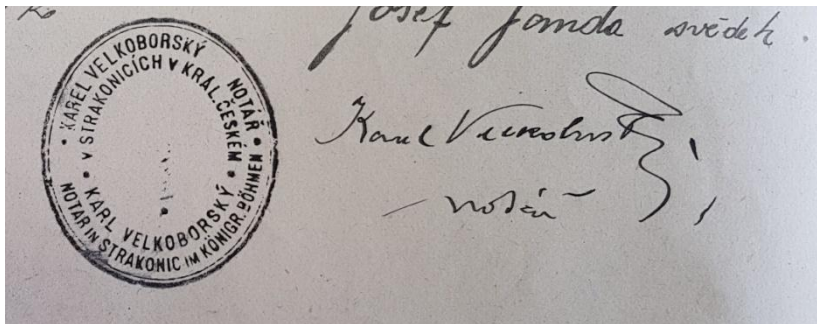

Papírová pečeť J. Krátky 1935

Pečetě notáře Karla Velkoborského v průběhu let jeho notářské činnosti:

Razítko a podpis K. Velkoborský po příchodu do Strakonice 1913

Razítko a podpis K. Velkoborský 1919. Zajímavostí je, chybí znak uprostřed, který byl vymazán

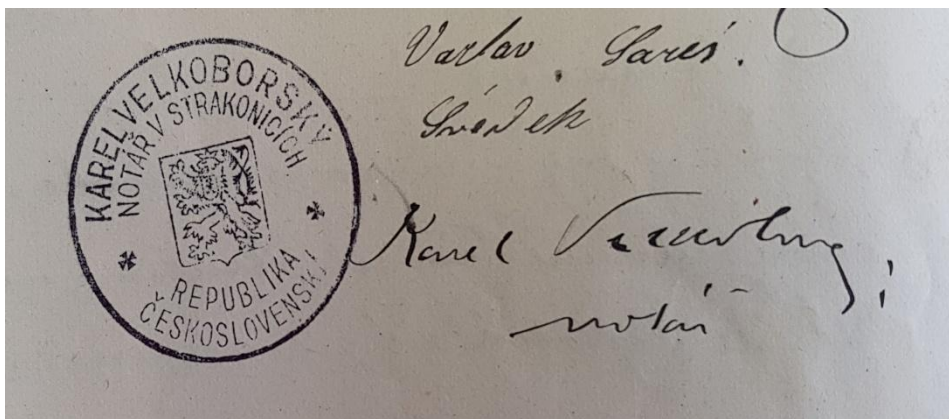

Papírová pečeť 1919 Chybí znak

Vosková pečeť 1920 Chybí znak

Razítka a podpis K. Velkoborský 1922 už opět se znakem

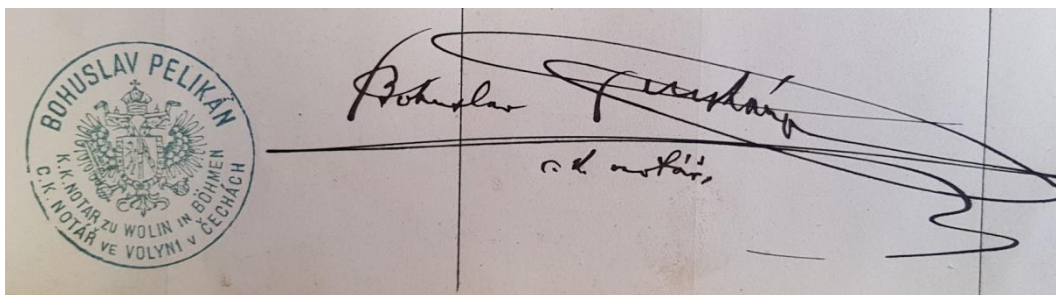

Razítka a podpis K. Velkoborský po přesídlení do Rokycan Papiřová pečeť 1931 K. Velkoborský

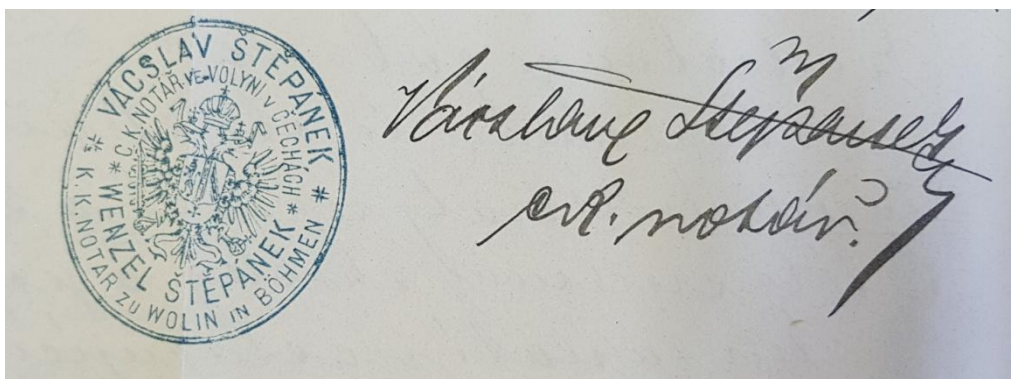
Razítka a podpisy volyňských notářů:

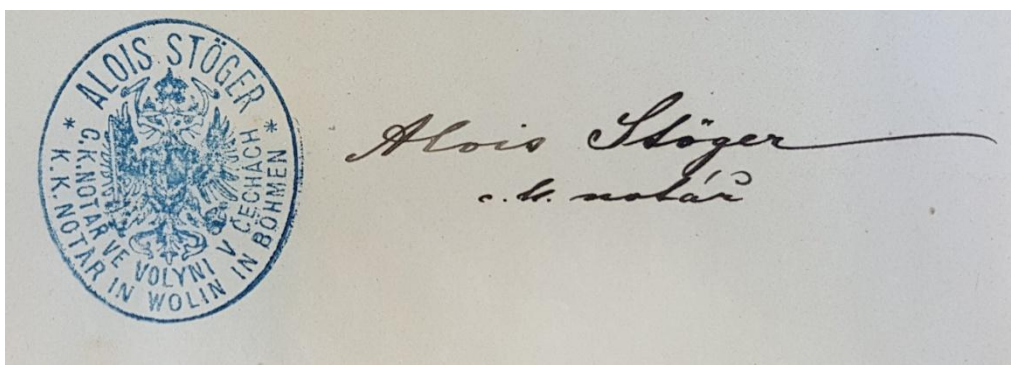
Razítka a podpis Jakub Drůbek 1872

Razítko a podpis Bohuslav Pelikán 1886

Razítko a podpis Václav Štěpánek 1891

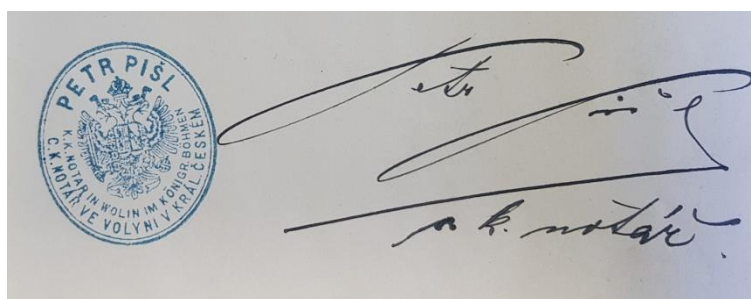
Razítko a podpis Alois Stöger 1896

Razítko a podpis Jaroslav Čermák 1906

Razítko a pečeť Jaroslava Čermáka, ale podepsáno substituujícím notářem V. Táborským 1910.

Razítko a podpis Petra Pišla 1912

Papírové pečetě volyňských notářů:

Papírová pečeť J. Drůbek 1879

Papírová pečeť B. Pelikán 1882

Papírová pečeť V. Štěpánek 1891

Papírová pečeť J. Čermák 1908

Vosková pečeť A. Stoger 1884

Příloha B

Protest sepsaný německy Dominek Arnoldem na připraveném formuláři r. 1852

PROTEST

unter der Regierung Seiner Majestät **FRANZ JOSEPH** des Ersten.

Auf Begehren und im Namen des k. k. Notar *Joseph von ...*
habe ich h. h. öffentlicher Notar das Original des unten in Abschrift folgenden
Prima ...
franz D. Hofstein zum ...
3 1/2 ...
...
...
...

Wegen der nicht erfolgten *Leistung* habe ich sonach Kraft
meines Amtes zur Verwahrung der Regressrechte, sowohl wegen Kapitals- als Interessen-
Auslagen und Rückwechselgebühren gesetzmäßig protestirt, und zur Urkunde dessen die-
sen Protest unter meiner Amtsfertigung ausgestellt.

Stahonitz am ... im Jahre Eintausend acht
Hundert fünfzig und zwei
Samuel Annotitz
h. h. Notar.

Abschrift.

Stahonitz am 24. September 1852 Für 240 fl. ...

An vier und zwanzigsten October 1852 haben sich gegen diesen
Prima ...
franz Hofstein
Joseph von ...
Stahonitz
Stahonitz
Stahonitz

Legalisační protokol sepsán sibtutem Václavem Táborským ve Volyni 1910

číslo jednací: 1047

Legalizační protokol

sepsaný předemnou Václavem Tábořským
dekretem c. k. zemského soudu v Praze ze dne
9. února 1910 č. pr. $\frac{1059}{13/18}$ ustanoveným sub-
stitutem c. k. notářství ve Volyni dne dvacá-
tého pátého února roku tisícího devítistého de-
sátého. Osobně mi známí páni manželé Fran-
tíšek a Marie Hanzlíkovi, domkáři v Chvalso-
vicích č. s. pop. 9 a Marie Hanzlíková, služebná
v Valhořanech podepsali předemnou vlastno-
měnně smlouvu sňatkovou ze dne 25. února 1910
kolikem za 1 korunu opatřenou o chalupu č. s. pop.
9 ve Chvalovicích za 800 korun.

ovčeni 2 K 40 h
kolek 20 h
Sp. 2 K 60 h

František Hanzlík
Marie Hanzlíková
Marie Hanzlíková

Dekretem c. k. zem. soudu v Praze ze dne
9. února 1910 č. pr. $\frac{10610}{13}$ ustanovený sub-
stitut c. k. notářství ve Volyni.

Václav Tábořský

Číslo jednací: 114.

Stránka: 1.

Ok. 17/90

C. 1878

Spis notářský.

Deje pátuáctého letu roku tisícého osmístého
šedesátého třetího jest ve Volyvi přede mnou
otloisem Stögrem, s. k. notářem ve Volyvi u své
tomnosti: —

a) účastníci pána Jana Urbana, vlastník us
tlosti čp. 24 v Ešovicích, pana syna jeho Jana Ur
bana, kolníka z Ešovic a paní etny Kouřskov
né, vlastnice polovice us tlosti čp. 24 v Želčovicích,
by světků, kterouto spisem převzatých mně o
bů z oboujch páni dutočina Svěc, hostinského
a Bedřicha Kattoje, mistra žeznického, obou z Volyně,
kteří mně z oboujch potvrdili i věstičnost všech ú
častníků, jestnáus takto: —

Jacnouaní účastníci uzavřeli přede mnou
mezi sebou tuto —

svadební a postupní smlouvu.

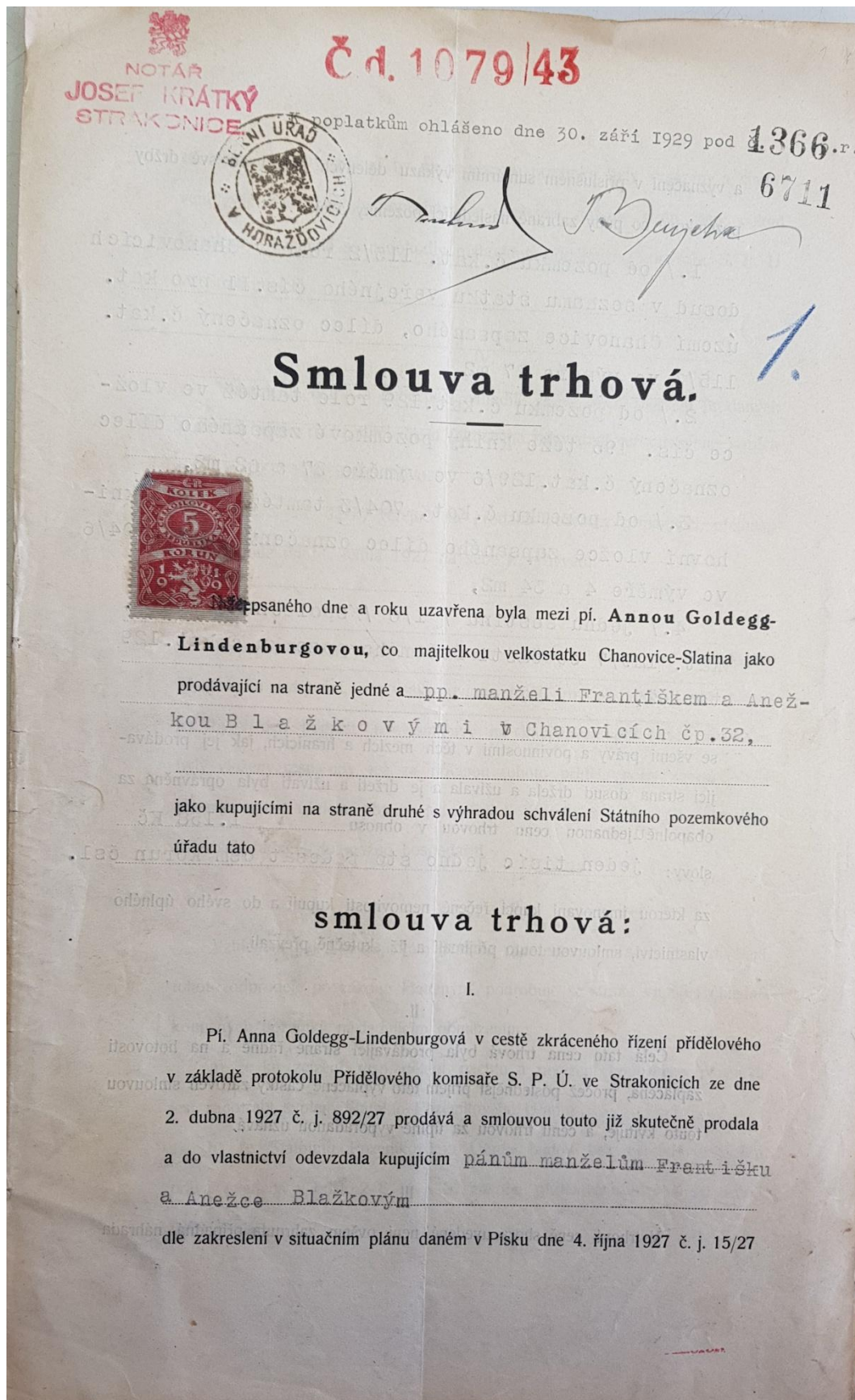
1. Za přičinou obmýšleného svatku mezi Janem
Urbanem synem a etnou Kouřskovou postupní
je keničiv otec Jan Urban svou us tlost čp. 24
v Ešovicích spozemby, kterož jemu náleží po
vle tlové smlouvy ze dne 18. března 1875 napravit
v spozemkové knize obec Ešovicí ve vložce čp. 24,
se všim právem a přislíbenstvím, jak on us tlost

Smlouva postupní sepsána Karlem Velkoborským v roce 1919. Zajímavostí je záměrně přeškrtnutá orlice. Vzhledem k tomu, že už bylo po rozpadu R-U, tak si pan notář ještě pravděpodobně nepořídil nové papíry. Takto škrtnutá orlice je na spisech až do roku 1920.

Smlouva trhová sepsaná Josefem Krátkým v roce 1929

Příloha C

Vyhláška dražby, kde je B. Pelikán soudním komisařem uveřejněná v novinách v roce 1889 (Stráž na Šumavě, 1889, č. 4)

Ad N. E. 105 civ.

VYHLÁŠKA.

Výměrem c. k. okresního soudu ve Volyni ze dne 15. ledna 1889 N. E. 105 civ. povolenou a mně níže psanému c. k. notáři jakožto soudnímu komisaři svěřenou **dobrovolnou dražbu**

- 1) **domu čís. pop. 17 ve Volyni** s várečným právem a zahradou čís. katastrální 143 v ceně vyvolací 6600 zl. r. č. a
- 2) **role čís. kat. 1369 ve Volyni** v ceně vyvolací 600 zl. — nemovitosti to Anně Křišťanové, Juliu Sladkovskému, Františce Sladkovské a Zofii Sladkovské po jedné čtvrtině za vlastní zapsaných, — budu odbývati

ve čtvrtek dne 28. února 1889

o 9. hod. dopol. ve své c. k. notářské úřadovně v domě čís. pop. 40 ve Volyni za podmínek stranami navržených a zdejším c. k. okresním soudem schválených, ježto, jakož i výtahy z knih, u c. k. notáře v úředních hodinách lze nahlédnouti.

Vadium obnáší 10 procent vyvolacích cen a budíž **před počítím dražby** státními neb jim rovnými úpisy aneb hotovými u níže psané soudního komisaře složeno.

Práva věřitelů v knihách zjištěná netrpí dražbou nijaké ujmy.

Ve Volyni, dne 28. ledna 1889.

Bohuslav Pelikán,
c. k. notář jakožto soudní komisař.

tajným pr
třebeni,
Prav
Vystal
a padělaj
býti každ
ochran
beni, je
Sklad:
Fáček
Fr. I
z nic
s při
městí
jích,
kdu
v d
ve

Vyhláška dražby, kde je J. Wotýpka soudním komisařem uveřejněná v novinách v roce 1890 (Stráž na Šumavě 1890, č. 5)

EDIKT.

K žádosti pana JUDra. Gustava Schmause, advokáta v Pisku co správce konkursní podstaty **Viléma Freunda** z Nových Strakoníc, povolil slavný c. k. krajský soud co obchodní senát v Pisku, výměrem ze dne 18. února 1890 č. 1106 camb. veřejnou dražbu dle ustanovení exek. řádu veškerého do konkursní masy Viléma Freunda náležitého, při inventuře sepsaného a odhadnutého **zboží kupeckého, barev, krátkého zboží, aetherických olejů, regalů a jiných věcí, dílem k výživě, dílem k pohodlí a k oděvu lidskému vhodných**, kteréžto zboží se v domě č. p. 8 Františka Rabschütze v N. Strakonících na skladě nalézá, s tím doložením, aby zboží to dle předpisů řízení exekučního při dvou stáních se jenom proti hotovému zaplacení a proti neprodlenému odstranění koupených věcí z místnosti závodních bez všelikého ručení a sice: při první dražbě nad cenu odhadní, při druhé dražbě i pod cenu odhadní za nejvyšší podání prodalo, a v dražbě až do úplného výprodeje zboží pokračovalo.

K výkonu dražby této ustanovují v naduvedeném kupeckém závodu dvě stání **vždy o 8. hodině dopoledne** a sice:

- I. na den 10. března 1890 a
- II. na den 21., 22., 24. března 1890

po případě, pakli zboží rozprodáno nebude, i na následující dny.

V Strakonících dne 22. února 1890.

Josef Wotýpka,
c. k. notář co soudní komisař.

na
vy
st
S

Příloha D

Dopis členům spolku Zvon od starosty tělocvično-hasičské jednoty Sokol, kterým byl Josef Wotýpka. 1894

Pozvánka k valné hromadě hospodářského spolku, kde byl Josef Wotýpka jednatelem. 1885

Pozvání
k valné hromadě
hospodářského spolku okresu Strakonického
ke dni
26. dubna 1885.
o 2. hodině odpoledne
v místnostech Strakonické besedy.

PROGRAM:

1. Přednáška pana **L. Burketa**, ředitele hospodářské školy v Písku „o rozumném chovu skotu, o vhodném krmení a využitkování dojníc.“
2. Zpráva jednatelská a předloha účtů.
3. Přijímání příspěvků.
4. Volba výboru.
5. Volné návrhy.

P. T. páni členové se o to žádají, by pozvání toto i mezi nečleny rozšiřovali, a je k hromadě pozvali.

Z hospodář. spolku okr. Strakonického,
dne 12. dubna 1885.

Josef Wotýpka,
c. k. notář,
t. č. jednatel.

Frant. hrabě
Meraviglia-Crivelli,
t. č. předseda.

Tisk Č. Omy v Strakonících.

Příloha E

Vývěsní štít, který byl umístěn na fasádě notářské kanceláře pana notáře Jaroslava Čermáka z doby, kdy ve Volyni vykonával svou praxi. (Archiv Muzeum Volyně)

Hrob pana notáře Jaroslava Čermáka s označením notář. (Osobní archiv Martin Kubík)

